

Universets undergang?

Så er den gal igen. Jorden går under den 21. december. Eller gør den? Planetarieleder på Steno Museet Ole J. Knudsen vover pelsen og aflyser Dommedag – i år i hvert fald.

LÆS MERE PÅ
SIDE 8-9

Illustration: Colourbox

Farvel til *UNIvers* og goddag til nyt fælles medie

Du sidder lige nu med det allersidste nummer af universitetsavisen *UNIvers*. Til foråret lander en ny avis i dueslag og standere, og det bliver en avis med et kommissorium fra både medarbejdere, studerende og ledelse i ryggen. Den nye avis skal blandt andet være med til at opbygge fællesskab og identitet på tværs af AU og være kendetegnet ved redaktionel frihed.

Af Bjørg Tulinius
btu@adm.au.dk

Klare afsenderforhold, mere debatskabende og perspektiverende journalistik og større geografisk spredning.

Sådan skal den nye universitetsavis være ifølge det kommissorium, der udsprang af forårets proces, hvor grupper af medarbejdere og studerende arbejdede på at skabe et nyt grundlag for et fælles AU-medie, der skal afløse *UNIvers*.

– Selv om der har været mange gode artikler i *UNIvers*, så har der

hele tiden været en usikkerhed omkring afsenderforholdene, og det bliver ændret nu. Den nye avis får sin helt egen redaktion, der kun arbejder med avisen, som skal redigeres efter klare journalistiske kriterier. For at holde kursen og sikre, at kommissoriet følges, er der som noget nyt tilføjet en redaktionskomité, som blandt andet får til opgave at sikre den redaktionelle frihed og armslængdeprincippet til forskellige interessenter, herunder universitetsledelsen, forklarer lektor Per Stounbjerg, der er formand for det akademiske råd på Arts og var med i medarbejder-

gruppen omkring det nye medie.

Redaktionskomitéen er i øjeblikket ved at blive nedsat og kommer til at bestå af to VIP- og to TAP-repræsentanter, to studerende samt en ledelsesrepræsentant. Herudover deltager også den nye ansvarshavende redaktør for avisen. Medlemmerne af redaktionskomitéen indstilles blandt andet gennem de akademiske råd.

Håber på at samle alle

Det var tre studenterorganisationer, der i foråret foreslog en omlægning af *UNIvers*, og Thea Puggaard Frederiksen, der den-

gang var formand for Studenterrådet og deltog i forårets arbejdsgrupper, er i dag meget tilfreds med både processen og fremtidsudsigerne for den nye avis.

– Jeg glæder mig til, at den nye avis forhåbentlig kan være med til at samle os på Aarhus Universitet, på tværs af holdninger, fagligt fokus og geografisk spredning. Vi får nu muligheden for en helt frisk start, og det håber jeg, at alle vil opleve som meget positivt. Jeg synes, vi er kommet meget langt i forhold til vores ønsker for en ny avis, og jeg vil især fremhæve redaktionskomitéen som en af de

helt store forbedringer i forhold til *UNIvers*, siger Thea Puggaard Frederiksen.

Hun roser derudover forårets proces og mener, den kunne danne præcedens for, hvordan man griber øvrige udviklingsarbejder an på universitetet.

– Der har ofte været en kritik af ledelsen på AU for ikke at være lydhøre eller åbne nok. Men i det her tilfælde har ledelsen virkelig sikret medinddragelse, og der har været højt til loftet, siger Thea Puggaard Frederiksen. ■

LÆS MERE PÅ SIDE 6

LÆS
OGSÅ
I DETTE
NUMMER

BLIVER DE SÅ HØRT?

LÆS OM DE FORELØBIGE ERFARINGER MED DE NYE INSTITUTFORA.

LÆS MERE > SIDE 4

KORT OG GODT

DANSKERNES AKADEMI FLYTTER FRA DR2 TIL DR K, OG FORMATET SKAL NU VÆRE KORT, FRISKT OG NYHEDSPRÆGET.

LÆS MERE > SIDE 5

SEKTERISK PSEUDOVIDENSKAB?

DEBAT OM UNDERVISNINGEN I SOCIALKONSTRUKTIONISME PÅ AU'S PROFILERINGSKURSUS I PROCES- OG FORANDRINGSLEDELSE.

LÆS MERE > SIDE 10

I'M ONLY AS GOOD AS MY STUDENTS

PROFESSOR PETER OGILBY ON STUDENTS, RESEARCH POLICY AND COPYCATS.

READ MORE > PAGE 2

Christmas event 2012

This year the Christmas event will be held in Stakladen for the first time ever – on Wednesday 19 December at 3-5 pm. Rector Lauritz B. Holm-Nielsen will look back at the year that has passed, as well as looking forward to 2013. The rector's speech will be recorded on video and you can subsequently see it at medarbejdere.au.dk. There will also be plenty of time to wish each other a happy Christmas, and to enjoy some Danish Christmas *æbleskiver* (doughnuts) and a glass of mulled wine. All members of staff are welcome.

New church door inspired by AU astronomers

The artist Dorte Dahlin has created a new door for the Klosterkirken church in Aalborg with an entirely original interpretation of the star over Bethlehem. And she was inspired by the AU astronomers Hans Kjeldsen and Jørgen Christensen-Dalsgaard during the process.

"No fewer than three times in the year 7 BC, Jupiter and Saturn were so close to each other in the sky that people might easily have perceived them as an enormous new star," explains Hans Kjeldsen.

IT systems to display staff titles

As of 15 December 2012, all registered titles will be displayed in AU's IT systems. However, many staff members do not have a title in the systems, e.g. PURE, and all staff members are therefore encouraged to check their title at www.au.dk/en/findperson and make any necessary corrections or additions. From 9 January 2013, your title will be displayed on your personal homepage.

I'm only as good as my students

PORTRAIT Research funding should focus on research projects that are unique to Denmark says professor Peter Ogilby. Meet the professor who some people think is even more Danish than the Danes themselves.

By Helge Hollesen

hho@adm.au.dk

Excellent, inspiring students, good colleagues, and a laboratory with plenty of advanced equipment. So no, Peter Ogilby has no regrets about pulling up stakes and moving from New Mexico to Aarhus 16 years ago – encouraged to do so by his Danish wife, whom he met in New Mexico. In 1996 she wanted to move home to Denmark with their two young daughters.

Peter Ogilby is a professor at the Department of Chemistry, and has won international recognition for his research in physical chemistry. He investigates events that occur when light, organic molecules and oxygen combine.

This mix can produce an excited state of oxygen called singlet oxygen, capable of breaking down polymers, plastic and paint, for instance, but also biological molecules. The latter can hurt healthy cells but can also be used to kill bad cells such as cancer cells.

"Understanding the processes involved is the key to controlling them. This research is important in treating cancer and extending the lifetime of materials," explains Peter Ogilby.

Ever since 2005 this research has taken place at the interdisciplinary Centre for Oxygen Microscopy and Imaging (COMI), which is one of four Centres of Excellence at the Department of Chemistry. The centre was established based on 10-year funding totalling DKK 50.2 mil-

lion from the Danish National Research Foundation.

More Danish than the Danes

The American professor came from a similar position at the University of New Mexico in Albuquerque, where the instruments in his laboratory were becoming out of date.

"At that time in the US it was hard to get money to upgrade instruments, so the easiest thing to do was move to another university where I could get some start-up money," says Peter Ogilby. In 1995 he visited Aarhus to hear about the opportunities at the university.

"There was a vacant position, so everything fell into place."

But the move from New Mexico's desert, mountains and sunshine to a dark and cold Denmark in November wasn't entirely painless.

"We lived out in the country and didn't have a car, so while standing by the side of the road at seven o'clock in the morning waiting for the bus to Aarhus in the snow and rain I wondered what on earth I had done."

However, these days some of Peter Ogilby's Danish friends say that he's more Danish than many Danes, and he's pleased that his two daughters have gained a good education here in Denmark.

"I'm absolutely delighted that they grew up in Denmark," he says. He doesn't even mind the much-despised Danish *Jantelov*.

"I don't remember the entire *Jantelov*, but I actually like the bit about not having too high an

opinion of your self. A lot of people think that the mentality of "me, me, me ..." is what we need here at Aarhus University if we want to progress. But I think we need to change gears and stop shouting so loud. Aarhus University has good momentum. We also need to remember that Rome wasn't built in one day, but that it could burn down in one day," says Peter Ogilby.

Copycat research

He also thinks that Aarhus University should be careful about becoming a copycat university.

"We shouldn't try to be like Oxford or Berkeley – instead, we should create an Aarhus profile. We have already achieved a high standard, and what we need to do now is to capitalize and build on things that are unique to us."

Peter Ogilby also thinks that Denmark needs to make some changes in the way research money is allocated.

"Everyone knows almost everyone else in Denmark, and I think there's a lot of politics involved when research funding is allocated – at least in the world of chemistry research. Some good researchers who submit good applications don't receive any money. On the other hand, a lot of people are given major funding for doing flavour-of-the-month science," he says.

Peter Ogilby believes that better peer review of applications is the way forward, and that the people awarding the funding should focus on research projects that are unique to Denmark.

"Lots of people think we should

Peter Ogilby studies the balance between good and bad oxygen, focusing on a highly toxic substance that is formed when molecules absorb light.

be taking our lead from the kind of research they do in Germany, the UK and the US – in short, what scientists in these countries perceive as important at the moment. But it's already too late to start that kind of research; the scientists in those countries have the head-start. So I'm worried that we're still seeing too many examples of copycat research. We ought to dare to take a chance on our projects a bit more often. Denmark has plenty of good researchers who are looking for their own way forward. Of course, as with everything, it may be risky to give them funding, but if their projects succeed the rest of the world will have to start copying us. Naturally, these are difficult decisions to take," acknowledges Peter Ogilby.

The students are great

Peter Ogilby is happy with the research environment he works in alongside physicists, medical researchers, molecular biologists and others.

"I also think we ought to be pleased with our department – we've got a number of prominent research scientists who have made

their own distinctive mark. Of course we have some problems; but Oxford, Harvard and Berkeley have problems too, so the world isn't perfect. Compared with many other universities, we're very fortunate here in Aarhus. I've got good colleagues and I'm lucky to be able to work with a lot of very good people."

The chemistry professor is just as pleased with the students.

"I've been lucky enough to have plenty of excellent students in my own research group, and they all have a great sense of commitment. They see new angles and get ideas for good experiments. A lot of students in the US have to be guided, even at a top-ten university. But many of the students in Aarhus need no such assistance. What I always say is 'I'm only as good as my students', because even excellent researchers find it difficult to succeed without good students. On the other hand, average professors can achieve good results if they have good students," says Peter Ogilby.

He thinks that teaching is an important part of the job.

"Talking to the students is part of my own education," he says. ■

UNIvers

Udgives af Aarhus Universitet.

Kontrolleret oplag: 12843
i perioden 1. januar 2011-30. juni 2011

Den nyeste udgave af UNIvers kan findes i standere overalt på universitetet.

Dette er det sidste nummer af UNIvers.

Fredrik Nielsens Vej 5, bygn. 1448

8000 Aarhus C
T: 8715 0848

E: univers@au.dk

W: www.au.dk/univers

Annoncer: dgMEDIA 7027 1155

Tryk: Avis-Tryk A/S

ISSN: 1604-1607

Bjerg Tulinius
Ansv. redaktør
T: 8715 3053
E: btu@adm.au.dk

Kristian Serge Skov-Larsen
Redaktør
T: 8715 3054
E: ksl@adm.au.dk

Ida Hammerich Nielson
Journalist
T: 8715 3018 / M: 6020 2626
E: ihn@adm.au.dk

Helge Hollesen
Journalist
T: 8715 3028 / M: 6020 2708
E: hho@adm.au.dk

Marie Groth Andersen
Journalist
T: 8715 3058
E: mga@adm.au.dk

Thomas Bennedbæk
Studenterskribent
T: 8715 3054
E: univers@au.dk

Ruben Engrob Nielsen
Studenterskribent
T: 8715 3054
E: renn@adm.au.dk

Camilla Mehlsen
Journalist
T: 87151867
E: cme@dpu.dk

Lars Kruse
Fotograf
T: 8715 3042
E: lk@adm.au.dk

Lise Balsby
Fotografelev
T: 8715 3043
E: lba@adm.au.dk

Jesper Buch Rais
Fotograf
T: 8715 3043
E: jbra@adm.au.dk

Astrid Friis Reitzel
Grafisk designer
T: 8715 3102
E: afr@adm.au.dk

Hreinn Gudlaugsson
Grafiker
T: 8715 3101
E: hrg@adm.au.dk

Nikolai Lander
Grafisk designer
T: 2093 2682
E: nl@adm.au.dk

Julearrangement 2012

Årets julearrangement afholdes for første gang i Stakladen og finder sted onsdag den 19. december kl. 15-17. Her vil rektor Lauritz B. Holm-Nielsen se tilbage på det forgangne år og frem mod 2013. Talen optages på video og kan efterfølgende ses på medarbejdere.au.dk. Der vil desuden være rig mulighed for at ønske hinanden glædelig jul over æbleskiver og et glas gløgg. Alle medarbejdere er velkomne.

Astronomer inspirerer til stjernekunst

Billedkunstneren Dorte Dahlin har skabt en dør til Klosterkirken i Aalborg med en helt original fortolkning af Betlehemsstjernen. Inspirationen har hun blandt andet fået fra astronomerne Hans Kjeldsen og Jørgen Christensen-Dalsgaard på AU.

– I år 7 f.Kr. stod en planetkonstellation bestående af Jupiter og Saturn så tæt på himlen hele tre gange, at de set fra Jorden kan være blevet opfattet som en ny kæmpestjerne, forklarer Hans Kjeldsen.

Foto: Christina Toeslen

Aarhus Universitetshospital er landets bedste

FØRSTEPLADS Aarhus Universitetshospital er igen i år kåret til landets bedste af nyhedsavisen Dagens Medicin. Forklaringen er den særlige Aarhus-konstruktion, hvor forskning og behandling går hånd i hånd, siger chefredaktør Kristian Lund.

Af **Lotte Fisker Jørgensen**

lfj@sun.au.dk

Danmarks suverænt bedste hospital ligger i Aarhus. Det fastlår nyhedsavisen Dagens Medicin. Avisen har set på kvaliteten af behandlingen på de danske hospitaler og konkluderer, at Aarhus for femte år i træk slår landets andre store hospitaler på en lang række specialer.

Den gode nyhed blev markeret på Aarhus Universitetshospital, hvor chefredaktør Kristian Lund

fra Dagens Medicin var mødt op for at overrække diplomet.

Førstepladsen i 28 ud af 35 specialer

Kristian Lund fremhæver, at der er tale om en suveræn sejr.

– Man må sige, at I har lagt stor afstand til jeres forfølgere. Det er faktisk et sandt triumftog for Aarhus Universitetshospital. Ud af 35 specialer vinder I hele 28 førstepladser. Og de resterende specialer er alle i top tre, sagde Kristian Lund fra Dagens Medicin, der står

bag kåringen.

Han bemærker, at Aarhus' nærmeste konkurrent, Rigshospitalet, til sammenligning blot havde tre førstepladser.

Kåringen sker på baggrund af data for patientbehandling hentet fra blandt andet det Nationale Indikator Projekt (NIP), patienternes tilfredshed og en afstemning blandt læserne af Dagens Medicin.

Opskriften på succes findes i Aarhus

Kristian Lund har flere bud på,

hvorfor Aarhus igen får den fornemme førsteplads.

– Det er tydeligt, at I tror på hinanden. Det starter helt oppe i toppen og forplanter sig hele vejen ned gennem organisationen. I er simpelthen verdensmestre i at give hinanden ansvar. Og så er der i modsætning til de fleste andre steder en helt tæt sammenhæng mellem klinik og forskning. Det er hovedforklaringerne på jeres succes.

Den forklaring støtter dekan Allan Flyvbjerg op om.

– Ved Aarhus Universitet er vi selvfølgelig utrolig glade for kåringen, der blot sætter en tyk streg under, at vi har en vedvarende og indiskutabel førerposition indenfor patientbehandlingen i Danmark, ja måske ligefrem også i Norden. Denne ubestridte førerposition illustreres bedst ved, at vi vinder førstepladsen for femte år i træk. ■

Samarbejde bag succes

SAMARBEJDE Aarhus Universitetet og Aarhus Universitetshospital har et tæt sammenvævet samarbejde om forskning, behandling og uddannelse. Og det er en vigtig forklaring på hospitalets topplacering, mener Søren Laurberg, der både er overlæge og professor.

Af **Kristian Serge Skov-Larsen**

ksl@adm.au.dk

Jeg er ansat på hospitalet, men føler mig også som universitetsmand, og der er jeg i øvrigt også ansat. Der er ingen grænser mellem universitetet og hospitalet. De hænger sammen som ærtehalv. Og det ser jeg som vores helt store styrke og en af de vigtige grunde til, at vores afdelinger klarer sig så godt.

Sådan siger Søren Laurberg, der både er professor i tarm-kirurgi ved Institut for Klinisk Medicin på Aarhus Universitet og samtidig overlæge ved Aarhus Universitetshospital og derudover klinisk koordinerende professor i hele abdominalsektoren på hospitalet.

Selvom det måske giver lidt lange jobtitler, når man både

har sin gang på universitetet og hospitalet, er fordelene store og mange, forklarer Søren Laurberg.

– I det daglige arbejde er det helt afgørende, at man har en forståelse for, at man både har en behandlingsopgave og en uddannelses- og undervisningsopgave. Samtidig er der forskningen, som er med i det hele. Forskningen er den vigtigste måde til både at optimere den aktuelle behandling og finde nye og endnu bedre behandlingsmetoder. Og alle de opgaver løses bedst i fællesskab, siger han.

Andre skændes

Det tætte samarbejde er ikke nogen selvfølge, forklarer han

– Gamle mænd som mig er rundt og se en masse internationale hospitaler. Og her taler de hele tiden om, hvor vanskeligt det

er at kombinere klinikken med forskningen og universitetet. De står og skændes med hinanden, og jeg har set steder, hvor de havde lokaler, hvor der på den ene dør stod "universitetets" og på nabodøren stod "sygehusets". Hos os er det fælles, og de steder, hvor universitetet og hospitalet endnu ikke er én enhed, efterspørger de ansatte, at de skal være det. Det fremmer talentudviklingen og hele ånden, siger han.

Søren Laurberg forklarer, at samarbejdet mellem universitet og hospital er blevet klart bedre i de år, han har været ansat.

– Hele forståelsen er blevet mere udtalt. At vi har brug for hinanden og derfor hele tiden efterspørger hinandens input. Det synes jeg er meget positivt, siger han. ■

Foto: Lise Balsby

Overlæge og professor Søren Laurberg (tv) med regionsformand Bent Hansen.

Institutforum giver indflydelse

MEDBESTEMMELSE De ansatte har foreløbig positive erfaringer med at blive inddraget i beslutningerne på institutterne. Nogle institutter er dog blevet så store, at det går ud over mulighederne for medbestemmelse.

Af Helge Hollesen

hho@adm.au.dk

Et institutforum på hvert institut har siden foråret været vejen til at sikre de ansatte og studerende medbestemmelse på Aarhus Universitet. Og de foreløbige erfaringer fra de nye fora tyder på, at medlemmerne også har haft den indflydelse, de er tiltænkt i AU's vedtægter.

Sådan lyder tilbagemeldingerne fra medlemmer af en række institutfora, som *UNIVERS* har talt med. Det gælder blandt andet på Institut for Æstetik og Kommunikation, hvor institutleder Niels Lehmann tidligt var ude med at etablere et institutforum.

Et af medlemmerne, lektor Hans Lauge Hansen, ser det som et klart udtryk for, at organet er et vigtigt led i ledelsen af instituttet.

– Niels Lehmann er meget bevidst om at få en organisation, som giver maksimal legitimitet, og gør et godt arbejde. Han forsøger at høre os så meget som muligt og har skrevet en række høringssvar til instituttets strategi, som meget fint afspejler forums holdninger, siger lektoren fra Spansk. Han må dog konstatere, at forummet ikke

har haft indflydelse på den løbende forandringsproces på AU.

– Dekanen deltog i et møde for at diskutere strategi med os, og vi tog så en diskussion om de problemer, processen har givet. Om det så hjælper, mangler vi endnu at se, siger Hans Lauge Hansen.

Læreproces

Institut for Miljøvidenskab fik også hurtigt etableret et institutforum, som er en institutionel nydannelse for medarbejderne, som for en stor del kommer fra det tidligere DMU.

– Jeg synes, der er potentiale for at forskerne får reel indflydelse på instituttets forskningsstrategi, og institutleder Niels Kroer er meget imødekommende og interesseret i, at det fungerer – også som sparringsforum, fortæller seniorforsker Anne Jensen, som samtidig påpeger, at arbejdsform og emner i institutforum for alle er en læreproces.

Også her har forummet diskuteret problemer i forbindelse med forandringsprocessen.

– De administrative systemer, som vi er meget afhængige af, fungerer stadig ikke. Det er tidslugende og meget frustrerende

for alle. Men det er jo ikke noget, vi kan gøre ret meget ved her, konstaterer hun.

Skepsis forsvandt

På det fusionerede Juridisk Institut skal to tidligere selvstændige enheder udvikle en fælles kultur, og det er en af grundene til, at der tidligt blev valgt et institutforum med bred repræsentation, vurderer lektor Per Andersen.

– Ledelsen stod også med den udfordring, at medarbejderne gerne vil høres. Og det har indtil videre fungeret ganske godt, fordi vi har en meget lydhør ledelse, som meget gerne vil have input fra ansatte og studerende for at få alle aspekter vurderet, siger Per Andersen, der på forhånd var lidt skeptisk over for det nye forum.

– Jeg er som tillidsmand også medlem af samarbejdsudvalget, der skal drøfte en del af de emner, som institutforum behandler. Men akademiske anliggender har klart højere prioritet i forum, så den skepsis er forsvundet, siger han.

Per Andersen mener ikke, at der mangler muligheder for at udvide debatten i institutforummet og få indspil fra medarbejderne.

– Vi er bredt repræsenteret, har mange udvalg, og der er rimelig gode muligheder for, at medarbejderne kan bringe sager til torvs, siger han.

Frustration og forløsning

På Institut for Uddannelse og Pædagogik (DPU) har et institutforum været meget tiltrængt, mener næstformanden, lektor Hanne Knudsen.

– De første møder har været både frustrerende og forløsende. Frustrerende, fordi vi i Emdrup oplever, at benene blev slået væk under os i forbindelse med fusionen med AU. Vi har fået dårligere administrative- og it-systemer, og vi oplever tvetydige signaler fra Aarhus i forhold til graden af instituttets selvstændighed. Men også forløsende, fordi vi vaklende er ved at komme op at stå igen. Kan vi gøre det i fællesskab, er meget vundet, siger Hanne Knudsen.

Instituttets strategi er et af de temaer, forummet har behandlet,

og her oplevede Hanne Knudsen en lydhør ledelse.

– Hverken de studerende eller ansatte i forummet kunne genkende sig selv i udkastet. Institutlederens reaktion var, at så skulle det laves om, og der blev nedsat en arbejdsgruppe.

– Jeg oplever, at institutleder Hanne Løngreen gerne vil have et

rammer ikke hele organisationen, så vi skal have diskuteret, hvordan vi tackler det problem, siger Hans Lauge Hansen.

Medinddragelse nedefra

Tonny Brems Knudsen, der var med til at lave de nye vedtægter på AU, er enig i, at nogle af institutterne er blevet for store.

” Hele medinddragelsen skal tænkes nedefra, og det starter med, at instituttet ikke er større, end det kan lade sig gøre. Derfor skal institutterne opdeles i afdelinger

Tonny Brems Knudsen, lektor, Institut for statskundskab

forum, hvor man kan sige sin mening, siger Hanne Knudsen. Hun mener, at institutforums succes afhænger af, om ledelsen på AU og fakultetet tager instituttets autonomi alvorligt.

– Nogen i Aarhus har besluttet en tredeling for instituttet i førskole, grundskole og livslang læring. Men den passer ikke med instituttets egen organisering, hverken af uddannelser eller forskning. Hvis vi skal kunne lave strategisk udvikling, duer det ikke med den type af benspænd.

Savner forankring

Nogle institutter er dog blevet så store, at de valgte medlemmer af institutforummet savner forankring blandt kollegerne. Det gælder blandt andet på Institut for Æstetik og Kommunikation, hvor Hans Lauge Hansen mener, at forummets diskussioner mangler en bredere forankring på instituttet.

– Jeg tror, at flertallet af medarbejderne ikke engang er klar over, at der er et institutforum. Vi har en totalt u hensigtsmæssig organisation med alt for store institutter, og der bliver for langt til ledelsen. Og i forummet kommer vi nemt til at sidde som enkeltpersoner, selv om vi selvfølgelig diskuterer tingene, hvor vi er i hverdagen. Men det

– Det går ud over medbestemmelsen, siger lektoren fra Institut for Statskundskab, hvor der i flere år har været et institutråd sammensat af lederne af de uformelle afdelinger, som instituttet er opdelt i.

– Hele medinddragelsen skal tænkes nedefra, og det starter med, at instituttet ikke er større, end det kan lade sig gøre. Det kan det, hvis det er opdelt i uformelle afdelinger, og det tror jeg, man på universitetet er med på for at få det hele til at fungere, siger Tonny Brems Knudsen og understreger, at institutterne rent faktisk også skal have mulighed for at beslutte noget.

– Det skal forstås sådan, at alle væsentlige spørgsmål ikke er dikteret ovenfra. Fra rektor over dekaner til institutledere skal man give de lavere niveauer beslutningskompetence. Selvfølgelig kan man ikke trække i hver sin retning på et universitet, men det er en uskik, hvis dekanerne bliver bundet alt for meget op på universitetsledelsen, så de ikke får rum til at træffe egne beslutninger, siger han. ■

!

INSTITUTFORA

Et institutforum består af institutlederen, der er formand, samt lokalt valgte repræsentanter for det videnskabelige personale, herunder ansatte ph.d.-studerende, det teknisk-administrative personale og de studerende.

Et institutforum kan højst have 25 medlemmer.

Institutforum skal sikre idéudvikling, kvalitet, gennemsigtighed og legitimitet i alle beslutninger om akademiske spørgsmål og sikre instituttets faglige og sociale identitet og sammenhæng.

Institutlederen skal sikre medbestemmelse om akademiske forhold i bred forstand gennem løbende og rettidig medinddragelse. Institutlederen skal derfor drøfte væsentlige spørgsmål inden for forskning, talentpleje, videnudveksling og uddannelse med institutforum.

Danskernes Akademi skifter spor

FORMIDLING Danskernes Akademi flytter til foråret fra DR 2 til DR K. Formatet bliver kortere, friskere og mere nyhedspræget, og Aarhus Universitet vil fortsat levere masser af indhold.

Af Helge Hollesen

hho@adm.au.dk

Med op imod 80.000 seere til de mest sete tv-udsendelser og masser af aktivitet på nettet er Danskernes Akademi blevet en pæn succes, siden de første tv-forelæsninger rullede over skærmen i begyndelsen af 2010.

– Aarhus Universitet er nok den institution, der har leveret mest tv til Danskernes Akademi. Vi har sammenlagt haft mellem 150 og 200 AU-forskere i akademiet. Men efter tre år er det nok også på tide at justere lidt på formaterne, siger Hans Plauborg, der er AU's projektleder for Danskernes Akademi.

Flere nyheder

Basisformatet i det nuværende akademi er forelæsninger på tyve minutter. Men i forbindelse med den store kanalomlægning i Danmarks Radio flytter akademiet fra den 1. marts 2013 til DR K, og det betyder, at både indhold og form skal justeres.

– Den største forskel bliver, at vi skal levere formidling i kortere formater og koncepter. Forelæserne skal mere være gode fortællere end resultatformidling ved hjælp af en PowerPoint, og de skal højst vare 10 minutter. Der vil blive flere interviews med forskere og flere reportager og nyhedsindslag fra forskningens verden. Med AU TV står vi vældigt godt rustet til at levere stof til de nye formater og koncepter, fortæller Hans Plauborg.

DR efterlyser samtidig mere nyhedsstof fra universiteterne på både DR 1 og især DR 2.

– Det synes jeg, Aarhus Universitet skal udnytte – både når det gælder vores egne tv-produk-

Der vil blive flere interviews med forskere og flere reportager og nyhedsindslag fra forskningens verden i Danskernes Akademi.

tioner, og så sandelig også når det handler om at tippe DR med nyhedshistorier, som de selv laver tv, radio eller web på, siger Hans Plauborg.

Win-win-win

Samarbejdet mellem Danmarks Radio og de fleste større danske forskningsinstitutioner om at gøre forskning og videnskab mere synlig for danskerne var og er i

udgangspunktet en klassisk win-win-win: Danmarks Radio får "gratis" public service-tv fra universiteterne, så licenskronerne kan gå til søndagskrimier og fredagsunderholdning; universiteterne og forskerne får opfyldt lysten og forpligtelsen til at formidle forskningen – i bedste fald til et publikum, der knapt kan være på to fyldte nationalstadioner – og danskere i alle aldre får muligheden for at

blive klogere på verden.

– Det kan da godt være, at omlægningen til DR K er en nedgradering af akademiet fra DR's side. Men i forhold til indholdet af akademiet på både tv og web tror jeg, vi vil løfte kvaliteten ved at arbejde med andre og kortere formater. Og hvis forskningsnyheder så tilmed får mere plads på DR 1 og DR 2, lover det godt for fremtiden, konstaterer Hans Plauborg. ■

HAR DU IDÉER, TIPS OG FORSLAG TIL DANSKERNES AKADEMI, SÅ KONTAKT:

Hans Plauborg
hho@adm.au.dk
2899 2234

Dorthe Gærup Nielsen
Kontaktperson på DR
dgn@dr.dk
2854 7917

Alle medarbejdere får synlige titler

IT-SYSTEMER Igennem længere tid har der været problemer med visning af funktionstitler i AU's it-systemer.

Problemerne er nu løst, og AU IT er klar med en løsning, som gør det muligt at få rettet og vist alle medarbejders titler.

Af AU kommunikation

kommunikation@au.dk

Fra den 15. december 2012 er alle registrerede funktionstitler synlige i AU's it-systemer. Rigtig mange medarbejdere mangler dog en funktionstitel i systemerne, herunder PURE, og derfor opfordres alle medarbejdere til at tjekke deres funktionstitel på www.au.dk/findperson og få den rettet, hvis den ikke er kor-

rekt, eller tilføjet, hvis den helt mangler.

Sådan får du rettet din funktionstitel

Du kan se den funktionstitel, som AU har registreret på dig, på www.au.dk/findperson. Hvis funktionstitlen ikke er korrekt eller helt mangler, skal du kontakte din lokale persondataredaktør, som kan rette eller tilføje en ny titel ved hjælp af en formular på <https://mit.au.dk>. Du

vil kunne se, at ændringerne slår igennem med det samme på f.eks. www.au.dk findperson og dagen efter i PURE. Fra den 13. december 2012 kan funktionstitlen ses på din personlige hjemmeside.

Sådan får du rettet øvrige personoplysninger

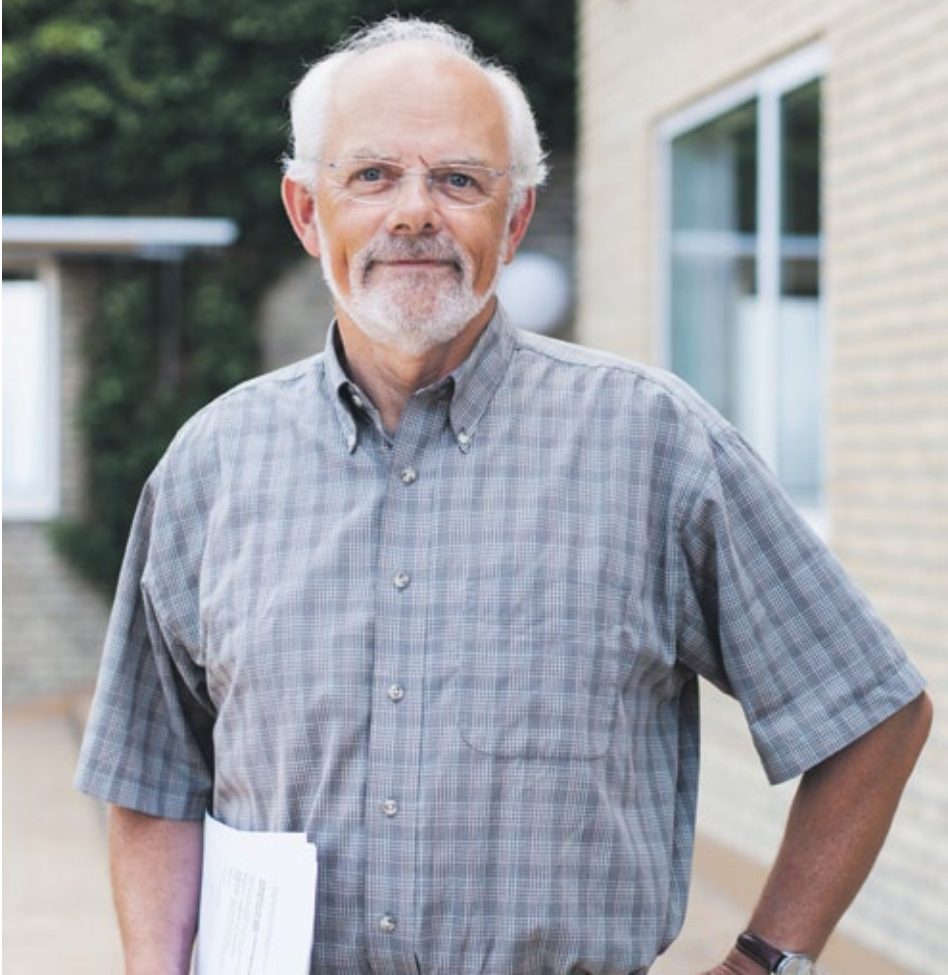
I maj 2012 blev det besluttet, at ansvaret for korrekte personoplysninger i AU's it-systemer ligger hos nærmeste ledelse. Det betyder, at ansvaret ligger hos

instituttlede, centerledere, vicedirektører og chefrådgivere i dekanaterne. I praksis uddelegeres dette ansvar til en eller flere personer i en sekretariatsfunktion, som får titlen "persondataredaktør". De lokale persondataredaktører skal sikre, at rettelser af personoplysninger sker så tæt på kilden som muligt.

Hvis dine øvrige personoplysninger, som for eksempel enhed, adresse, mailadresse eller telefonnummer, skal rettes, skal du

derfor også kontakte din lokale persondataredaktør. Hvis du ikke ved, hvem din persondataredaktør er, skal du kontakte din nærmeste leder eller sekretariatsleder.

AU IT og AU Kommunikation har i løbet af foråret og sommeren afholdt en række workshops for de udnævnte persondataredaktører. ■

STÅ-taksterne ser ud til at fortsætte faldet, så vi gennemsnitligt har 6.000 kroner færre per studerende i 2014, end vi havde sidste år, siger rektor Lauritz B. Holm-Nielsen.

Stabil økonomi trods udfordringer

BUDGET 2013 En stabil økonomi med blikket rettet skarpt mod fremtiden. Det er overskriften for det budget, som bestyrelsen skal godkende onsdag den 19. december.

Af redaktionen

univers@au.dk

Hvordan skal Aarhus Universitet sikre indtægterne i 2013? Og hvordan skal pengene bruges? De to store spørgsmål er i centrum, når bestyrelsen behandler Budget 2013 på årets sidste møde. Budgettet offentliggøres først efter mødet, men her fortæller rektor Lauritz B. Holm-Nielsen om tankerne bag tallene.

Finansloven ser ud til at åbne op for treårige basisbevillinger. Hvilken betydning har det for et universitet?

– Det er noget, vi har efterspurgt i lang tid, og jeg er meget tilfreds med, at regeringen har lyttet. Det giver større sikkerhed i økonomien, og derfor er der for eksempel behov for mindre egenkapital.

Københavns Universitet vil bruge egenkapitalen til at ansætte 300 nye forskere. Kommer der til at ske noget lignende på AU?

– Aarhus Universitet ansætter flere hundrede nye forskere hvert år. Men jeg vil ikke forholde mig til KU's budget. På AU har vi i en lang årrække haft tradition for god økonomistyring, og derfor meget små udsving i årsresultatet. Derfor har vi allerede fra 2012 og i de efterfølgende fire år skaffet plads i budgetterne til investeringer på den gode side af en milliard til forsknings- og uddannelsesinitiativer.

Hvilken rolle kommer basisbevillingerne til at spille?

– De offentlige budgetter er under pres, så vi skal kæmpe hårdere for at få myndigheds-

kontrakter, mens en større del af indtægterne skal komme fra eksterne kilder som f.eks. fonde eller EU. Forskningsmiljøerne bliver heldigvis hele tiden stærkere, så her klarer vi os godt. Men eksterne midler kræver medfinansiering, og dermed bliver der pres på basismidlerne – på trods af treårige bevillinger. Derfor er vi nødt til at gøre, som man bl.a. har gjort i sektorforskningen og sikre, at de eksterne bevillinger dækker alle omkostninger. Samtidig ser STÅ-taksterne ud til at fortsætte faldet, så vi gennemsnitligt har 6.000 kroner færre per studerende i 2014, end vi havde sidste år. Så vi skal arbejde med at udvikle undervisningen og studiemiljøet, selvom der reelt bliver færre ressourcer. Sådan ser virkeligheden ud. Det skal vi indrette os efter.

Hvordan påvirker budgettet administrationens forandring?

– Vi skal have organisationen på plads så hurtigt som muligt. De administrative medarbejdere løber meget stærkt i øjeblikket, fordi vi har mange nødvendige udviklingsopgaver, samtidig med at driften skal sikres. Her og nu er der et behov for at investere i at gøre de administrative systemer mere robuste, hvis vi vil være klar til vækst. Resultatet er foreløbig, at Aarhus Universitet bruger en mindre andel af omsætningen på administration end gennemsnittet blandt danske universiteter.

Budgettet kan ses på medarbejdere.au.dk, når bestyrelsen har godkendt det. ■

Interne nyheder på en ny måde

MEDIER Når *UNivers* lukker og slukker er det også startskuddet til en ny og anderledes prioritering af de interne webnyheder til medarbejdere og studerende.

Af Kristian Serge Skov-Larsen

ksl@adm.au.dk

Det skal være nemmere at finde og få de informationer på universitetets hjemmeside, man har brug for som ansat eller studerende. Samtidig skal nye arbejdsgange bag kulisserne gøre det nemmere for de mange, der hver dag opdaterer universitetets hjemmeside. Det er målet med et nyt webprojekt, der lige nu er ved at blive prøvet af på Health og formentlig i løbet af maj og juni skal spredes på hele universitetet.

– Vi prøver at lave en mere målrettet distribution af nyheder og vigtige meddelelser, så man som medarbejdere og studerende i højere grad kun får den information, der er relevant, fortæller Steffen Longfors, der er funktionschef for Digital i AU Kommunikation.

Skal kun have det relevante

En vigtig del af arbejdet er at adskille nyheder i såkaldt *need to know*, som for eksempel kan være vigtige administrative meddelelser, og *nice to know* som kan være alt fra forskningsformidling til kapsejls og bevillingsnyheder. Den adskillelse skal gøre det nemmere at finde det væsentlige på universitetets hjemmesider.

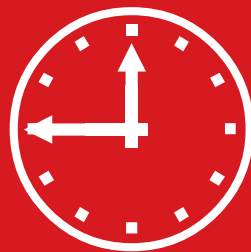
– Kernen i det nye projekt bliver studen-

ter- og medarbejderportalerne på institutterne og studierne. Det er her, man fremover skal holde øje. Men fordi både studerende og medarbejdere kan være tilknyttet flere studier, institutter og hovedområder, bliver der samtidig mulighed for at sammensætte sine egne nyheds- og meddelelseslister, hvor man vælger, hvad man gerne vil modtage information om, siger han.

Vil man have et samlet overblik over alle nyhederne, kan man besøge det såkaldte *Newsroom*, der bliver den centrale nyheds- side for hele universitetet.

– Målet er både at give folk mulighed for at orientere sig i det, der er nødvendigt for at de kan løse deres daglige opgaver, og en mulighed for at tage en tur op i helikopteren og orientere sig om det, der bredt foregår på hele universitetet. Begge dele skulle gerne blive lidt nemmere med den nye måde at distribuere nyheder på, siger Steffen Longfors. ■

DEN NYE MÅDE AT DISTRIBUTERE NYHEDER PÅ ER LIGE NU VED AT BLIVE TESTET OG UDVIKLET I ET SAMARBEJDE MED HEALTH, DER OGSÅ HAR BIDRAGET TIL FINANSIERINGEN. RESTEN AF UNIVERSITETET KAN REGNE MED, AT DET NYE WEB BLIVER RULLETT UD I LØBET AF MAJ OG JUNI 2013.

MENS VI VENTER PÅ NYT AU-MEDIE

Som du kan læse på forsiden, går det nye AU-medie i luften i foråret, og i maj og juni bliver den nye måde at distribuere nyheder på sandsynligvis rullet ud over hele universitetet.

Indtil da vil nyhederne på AU's webportaler til studerende og ansatte blive opprioriteret, så mange af de nyheder, du hidtil har kunnet finde i avisen, kan findes på medarbejdere.au.dk og studerende.au.dk

Frem til det nye medie går i luften, sendes der desuden to gange om måneden nyheder ud til de eksisterende abonnenter på *UNivers'* nyhedsbrev, som det stadig er muligt at tilmelde sig på au.dk/univers.

Universiteterne bruger i stigende omfang basismidler som led i forskellige strategiske satsninger. De eneste helt ægte, frie midler, de kommer fra De Frie Forskningsråd, siger professor Peter Munk Christiansen, der er ny formand for rådernes bestyrelse.

Frie forskningspenge skal have et eftersyn

NY FORMAND AU-professor Peter Munk Christiansen bliver ny formand for Det Frie Forskningsråd. Han vil se på fordelingen af penge mellem de fem forskningsråd og mener, det er herfra, at de eneste helt frie forskningspenge kommer.

Af Helge Hollesen

hho@adm.au.dk

Dem, der har, skal få mere. Det gælder også i forskningsverdenen. Men nu lægger den kommende formand for bestyrelsen i Det Frie Forskningsråd (DFF), professor Peter Munk Christiansen, op til diskussion af, om dette mat-

thæusprincip også skal gælde på helt samme måde, når de fem frie forskningsråd skal fordele omkring 1,2 milliarder kroner fra finansloven mellem sig.

– Matthæuseffekten er meget stærk, så jeg synes, det er vigtigt at diskutere, hvor meget DFF skal lægge sig i forlængelse af princippet om, at områder med store ekstrabevillinger også automatisk

får flere penge i DFF, siger Peter Munk Christiansen, der kommer fra Institut for Statskundskab ved Aarhus Universitet. Han afløser den 1. januar en anden AU-professor, Jens Chr. Djurhuus fra Institut for Klinisk Medicin, som har haft posten siden juli 2007.

Blik for mindre projekter
Fordelingsnøglen mellem forsk-

ningsrådene har gennem de seneste år været fastlåst for ikke at skabe for mange problemer i en tid med nedadgående bevillinger parret med forskydninger i fordelingsnøglen som en konsekvens af ændringer i det samlede forskningsvolumen.

Men skal en ny fordelingsnøgle i højere grad tilgodese humanistisk og samfundsvidenskabelig forskning?

– Det vil jeg ikke sige noget som helst om. Min rolle er ikke at repræsentere et bestemt videnskabeligt område, men den samlede frie forskning. Vi står med et nulsums-spil, og ingen ved, hvordan det ender. Men fordelingsnøglen skal overvejes, siger Peter Munk Christiansen, der siden 2009 har været formand for Det Frie Forskningsråd – Erhverv og Samfund, der i dag får godt 10 procent af DFF's penge.

Der har de senere år været en tendens til færre, men større bevillinger fra forskningsrådene. Skal det fortsat være sådan?

– Jeg tror, at DFF vil tillade sig at leve med en vis skizofreni på det område. Nogle af de fem råd koncentrerer deres penge på færre projekter, og bestyrelsen selv giver også relativt store bevillinger i Sapere Aude-programmet. Men jeg deler den udbredte holdning i rådet, at det også er vigtigt at have blik for de mindre projekter på en halv million kroner eller mindre, hvor en lektor har et interessant

projekt, som ikke kan få støtte hverken på sit universitet eller hos andre pengekasser.

Kun støtte til excellent forskning

Matthæuseffekten gælder jo også på det individuelle niveau. Skal der gøres noget ved det?

– Den mener jeg ikke, vi skal røre ved. Rådene støtter projekter, der kan betegnes som excellente, og som i forvejen har gode muligheder for at få støtte. Jeg kan ikke forestille mig, at nogen vil lave om på det, men vi vil også støtte de excellente forskningsprojekter, som har dårlige muligheder for at få støtte fra andre kanaler.

Du overtager en pengekasse, som er skrumpet?

– Ja, og derfor ser jeg det som en meget stor opgave at overbevise omverdenen om, at Det Frie Forskningsråd har en meget vigtig rolle at spille som led i den forsknings- og innovationsmæssige fødekæde. Kagen må gerne blive større. Nogle mener jo, at både universiteternes basisbevillinger og puljen til DFF er penge til fri forskning. Det mener jeg ikke er helt rigtigt. Universiteterne bruger i stigende omfang basismidler som led i forskellige strategiske satsninger. De eneste helt ægte, frie midler, de kommer fra DFF, siger Peter Munk Christiansen. ■

Brasilien: Nyt marked – nye idéer

NETVÆRK Med en bevilling i ryggen kunne antropolog Anne Line Dalsgård arrangere et netværksseminar i Brasilien. Med sig hjem har hun ny viden, nye kontakter og nye idéer til at styrke AU's brasilianske profil.

Af Marie Groth Andersen

mga@adm.au.dk

Forsknings- og Innovationsstyrelsen uddelte tidligere på året 13 millioner kroner til netværksaktiviteter, der skal fremme dansk samarbejde med blandt andet Brasilien.

En af de i alt 47 modtagere af en bevilling er lektor i antropologi Anne Line Dalsgård, som har søgt midler til at arrangere og afholde et netværksseminar i São Paulo i Brasilien med overskriften "Samfund, kultur og organisationer – nye dilemmaer og muligheder". Hun har gennem

mange år beskæftiget sig med den fattige befolkning i det nordøstlige Brasilien og har de senere år lavet feltstudier i et par større danske virksomheder. De to ting ønsker hun nu at koble i et projekt, der trækker på antropologi såvel som business studies.

– Jeg er blevet præsenteret for en masse ny viden såsom komparative studier af virksomhedskulturen i Danmark og Brasilien. Men noget af det mest interessante var faktisk at høre to danske repræsentanter fra Grundfos Brazil fortælle om konkrete problemer, de oplever i forbindelse med virksomhedens indtog på det brasilianske marked. Det er meget kompliceret at skulle

ind på et nyt marked og møde en ny og anderledes virksomhedskultur, og det gav næring til mange diskussioner at høre om virksomhedernes konkrete udfordringer, fortæller Anne Line Dalsgård.

Det var blandt andet Andreas Kolind, der er Distribution Sales Manager for Grundfos Brazil, som gav forskerne indblik i, hvilke udfordringer det kan give, når en dansk virksomhed skal navigere i den brasilianske virksomhedskultur, hvor blandt andet samarbejdet mellem arbejdsmarkedets parter er markant anderledes end i Danmark. Men han fik omvendt også meget ud af mødet med danske og brasilianske forskere.

– For mig var det en unik mulighed for at reflektere over den virkelighed, som Grundfos Brazil opererer i til daglig, og diskutere den indflydelse, som samfundet, udviklingen, kultur og menneskelige relationer har på måden, vi kan drive forretning på i et land som Brasilien, fortæller han.

Tættere på kolleger

Ud over mødet med repræsentanter fra erhvervslivet fik Anne Line Dalsgård skabt kontakt til en række brasilianske forskere, der arbejder med både antropologi og business studies, herunder den anerkendte antropolog Livia Barbosa. Men hun er også kommet

tættere på et par AU-kolleger. Foruden Anne Line Dalsgård deltog to andre AU-forskere: lektor på Brasilianske Studier Vinicius Mariano de Carvalho og Robson Silva Rocha, der er lektor i marketing og organisation. De tre kolleger kendte ikke meget til hinanden på forhånd, men det er der nu lavet om på.

– Vi vil gerne samarbejde mere fremover med et projekt, som kan engagere os alle tre på tværs af vores forskellige fagligheder, og som også kan være med til at skabe en endnu stærkere brasiliansk profil på AU, fortæller Anne Line Dalsgård. ■

Illustration: Louise Thomsen

I 2013 vil jeg ...

NYT ÅR Når 2012 bliver til 2013, griber mange chancen for at viske tavlen ren og ændre på små og store problemer i hverdagen. For mange betyder det et farvel til smøgerne (i hvert fald for en stund), et medlemskab i et fitnesscenter eller et ønske om at sprede lidt mere kærlighed.

Af Ruben Engrob Nielsen

renn@adm.au.dk

Tal fra Google¹ viser, at der hvert år i januar er et signifikant højere antal søgninger på ordet fitness i forhold til resten af året. Det kunne tyde på, at når vi begynder på et friskt, nyt år, ønsker mange sig en bedre udgave af sig selv. Om det dalende antal søgninger de resterende måneder så er udtryk for dalende motivation til motion, må stå hen i det uvisse. *UNIVERS* har givet studerende på Aarhus Universitet chancen for at få foreviget deres nytårsforsætter for 2013 i denne sidste udgave af avisen og dermed chancen for at bevise, at nytårsforsætter faktisk kan holdes. Fem studerende tog imod udfordringen: Hvilke forsætter har du for 2013?

” Og så skal jeg lade være med at sige ja til alt, tror jeg. Jeg er meget god af mig og siger ja til mange ting, som jeg måske egentlig ikke har tid til. Så der skal jeg være bedre til at sige nej.

Mette Grandjean,
musikvidenskab

Mette Grandjean, musikvidenskab:
OP PÅ LÆSEHESTEN

– Jeg er allerede gået i gang med et af mine nytårsforsætter: Jeg er holdt op med at ryge. Det er svært, men godt. Det er et lidt dårligt tidspunkt lige oven i eksaminerne, men jeg kan lige så godt gøre det nu som senere, tror jeg. I forhold til studiet tror jeg, jeg skal være bedre til at lave læseplan for mig selv. Være bedre til at sætte mig op og læse på læsesalen. Jeg skal finde en, jeg kan sætte mig op og læse med. Jeg har en meget, meget svag ryggrad, og det fungerer åbenbart

bedst for mig, hvis jeg har nogen at læse sammen med. Nogen, der sidder ved siden af mig. Vi behøver ikke tale sammen. Der skal bare være en ved siden af mig.

– Og så skal jeg lade være med at sige ja til alt, tror jeg. Jeg er meget god af mig og siger ja til mange ting, som jeg måske egentlig ikke har tid til. Så der skal jeg være bedre til at sige nej.

Julie Storm, medievidenskab:

DEN KLASSISKE FEJL

– I år har jeg bestemt mig for, at jeg ikke skal have nogen forsætter. Det holder alligevel kun to sekunder normalt. Det er en klassisk fejl at lave nytårsforsætter, der ikke holder. Man bliver grebet af stemningen og tænker ”I år skal det være”, og så er det måske ikke den rigtige måde at motivere sig selv på.

– Jeg har prøvet at love mig selv, at jeg ville dyrke mere motion. Det er en klassiker. Det lykkedes faktisk delvist sidste år, så det passer ikke helt, at det ikke altid virker. Jeg må hellere genoverveje, om jeg skal have et nyt nytårsforsæt. Jeg er lige begyndt på studiet, så mit nytårsforsæt kan være, at jeg bliver færdig med specialet til tiden. Ellers er jeg et pænt tilfreds menneske, så jeg har ikke så meget andet, jeg synes, jeg skal ændre.

” Hvis jeg skulle have et nytårsforsæt, er det at blive færdig med mit studie. Kan det være et nytårsforsæt ikke at have et nytårsforsæt?

Dan Nguyen,
økonomi

Dan Nguyen, økonomi:

BRETT MÅL = STØRRE CHANCE FOR SUCCES

– Hvis jeg skulle have et nytårsforsæt, er det at blive færdig med mit studie. Kan det være et nytårsforsæt ikke at have et nytårsforsæt? Som økonomien i mig vil sige, så er mennesker tidsinkonsistente, så når i morgen bliver i dag, har vi alligevel glemt, hvad vi har aftalt med os selv, og derfor nytter nytårsforsætter ikke noget.

– Det er for hårdt ikke at kunne leve op til de løfter, du lover, så derfor er det vigtigt at sætte et bredt mål. Hvis man skal have et nytårsforsæt, skal det være et bredt mål, ellers bliver man træt af, at man har løjet for sig selv. Jo smallere og mere konkret et mål er, f.eks. det at holde op med at ryge, jo hårdere er det for dig, hvis

du ikke lever op til målsætningen. Så skulle jeg have et nytårsforsæt, skulle det være bredt, som f.eks. at sprede mere kærlighed til andre. Det er et forholdsvis ukonkret mål og derfor også nemmere at nå.

– Et bredt mål kunne også være at være mere sund i 2013. Så er der større sandsynlighed for, at jeg lever op til målsætningen og ikke har dårlig samvittighed, når målet for 2014 skal sættes. Sådan tror jeg i hvert fald, en økonom ville se på det.

Cathrine Vad Nørmark,
samfunds-fag:

MERE BEGEJSTRING

– Jeg forsøger at finde en begejstring for mine fag. Jeg vil gerne finde mindst to ting, som jeg synes er interessant. Når man er lidt studietræt, kunne det være meget godt at finde lidt motivation for det, man laver. Det er mit nytårsforsæt. Jeg vil også være aktiv og deltagende i undervisningen og få læst mine ting. Det er måske nogle gange det, det kniber lidt med.

– Jeg plejer ikke at have nytårsforsætter, men jeg håber, det virker, og jeg kan blive lidt mere begejstret for det, jeg laver. Jeg har følt motivationen dale de sidste to år, så det kunne jeg rigtig godt tænke mig at få vendt. ■

¹ <http://www.google.dk/trends/xplore?q=fitness>

Planetarieleder Ole J. Knudsen siger, at det er sket utallige gange, at især dem, der har satset meget på en bestemt undergangsdato bagefter siger, at Jorden i virkeligheden er gået under, selvom det ikke er til at se.

Dommedag aflyst

UNDERGANGSTEORIER Det er nok en god idé at forberede både nytårsforsætter og januar-eksaminer. For på trods af hårdnakkede påstande på nettet er der ingen grund til at frygte, at Jorden går under den 21. december. Det siger planetarielederen på Steno Museet, der inviterer alle til på museet at overvære den påståede dommedag.

Af Kristian Serge Skov-Larsen

ksl@adm.au.dk

En ukendt planet rammer Jorden og sikrer menneskeheden samme skæbne som dinosaurerne. En solstorm rammer planeten, og alt liv brænder i stykker. Mayaernes kalender udløber, og det varsler Jordens undergang. Alt det holder verdens regeringer hemmeligt for os som en del af en international sammensværgelse.

Internettet svømmer over med konspirationsteorier og profetier om, hvorfor Jorden går under den 21. december 2012. Men der er ingen grund til at blive bekymret, forklarer planetarielederen på Steno Museet Ole J. Knudsen.

– Det er en ganske særlig dato, for det er jo vintersolhverv. Men ud over det er der ingenting i astronomien eller andetsteds, der tyder på, at der sker noget særligt den dag. Jeg tror roligt, vi kan sige, at Jorden ikke går under lige nu.

Står internetrykterne til troende, vil Jorden gå under præcist den 21.12 år 2012 klokken 12.12. Og på det tidspunkt byder Steno Museet indenfor til et lille dommedags-særligt arrangement.

– Vi starter klokken 11.00, hvor jeg fortæller om vintersolhverv. Derefter venter vi sammen i mørket til selve tidspunktet, klokken

12.12, for at se, om der skulle ske et eller andet. Men jeg tror ikke, at man som gæst skal have alt for høje forventninger, smiler han.

Kan gå under, uden vi ser det
 Selvom det er nemt at affærdige de mange internetmyter – nogle af de mest udbredte får en tur i faktaboksen til denne artikel – så har Steno Museet og Ole J. Knudsen fået henvendelser fra bekymrede borgere om den påståede dommedag.

– Der er nogen, der bliver urolige og i tvivl. For eksempel på YouTube er der en lavine af klip, hvor man kan gå ind og se folk fortælle meget seriøst om noget, der er fuldstændigt uden videnskabelig basis og baggrund. Det forstår jeg godt, at man kan blive urolig over, siger han.

Hvis du er en af de lidt sløvere *UNivers*-læsere og først ser denne tekst efter den 21. december klokken 12.12, føler du dig nok rimelig sikker på, at verden også overlevede den seneste dommedagsprofeti. Men sådan vil ikke alle konspirationsteoretikere tænke, forklarer Ole J. Knudsen.

– Nogle hjemmesider hævder, at det, vi i virkeligheden vil opleve den 21. december, er et skifte til en anden dimension og en ny og bedre verden. Dagen efter vil de så sige ”Vi havde ret, Jorden gik

under, verden er forandret.” Det er sket utallige gange, at især dem, der har satset meget på en bestemt undergangsdato, bagefter siger, at Jorden i virkeligheden er gået under, selvom det ikke er til at se. Og det vil de formentlig påstå igen, siger han.

Ikke første dommedag

At mennesket forudser dommedag, er ikke noget nyt, fortæller plane-

tarielederen. Listen over aflyste dommedage er alenlang.

– Det er i virkeligheden en meget kristen livsopfattelse, at verden har en begyndelse og en slutning. Og lige gyldigt om man er kristen eller ej, så ligger det dybt i os, at sådan er verden skruet sammen. Før kristendommen var det romerne, der satte en dato for, hvornår byen og dermed verden ville gå under. Det er i virkelighe-

den helt anderledes end mayaerne, som havde en mere cirkulær tankegang om, at tingene bare gentager sig og gentager sig i et evigt kredsløb, siger han.

Ole J. Knudsen er klar over, at selvom både han og NASA og en lang række andre videnskabsfolk prøver at dæmpe dommedagshysteriet med videnskabelige beviser, så kan det have den stik modsatte effekt.

– Der er det herlige med konspirationsteorier, at så snart man går ud og taler imod dem, så bliver man automatisk inkluderet som en del af teorien, som en af dem, der er ude på at vildlede. Derfor er min strategi at gøre lidt grin med det hele. Og det er det, vi gør, ved at holde vores lille dommedagsarrangement, siger han. ■

SPØRGSMÅL OG SVAR OM DE VIGTIGSTE DOMMEDAGSMYTER

Hvad sker der, når mayaernes kalender udløber?

– På nogle af mayaernes stensøjler er det, der svarer til den 21. december 2012, ganske rigtigt den højeste værdi. Men andre indskrifter går meget længere frem i tiden. Og intet tyder på, at mayaerne forventede, at Jorden gik under, når deres kalender udløb. De ville formentlig bare starte på en ny kalender på samme måde, som vi starter på en ny 1. januar.

Er der en planet, som vil kolliderer med Jorden?

– Der er ingen planet på vej til en umiddelbar kollision med Jorden. Hvis det var tilfældet, ville astronomer have fulgt den i mi-

nimum det seneste årti. En sådan kollision ville også være temmelig svær at skjule, da planeten i så fald ville kunne ses med det blotte øje på nuværende tidspunkt.

Kan en solstorm udslette liv på Jorden?

– Ingen solstorme er kraftige nok til at udslette livet på Jorden. Det er ikke det samme, som at de ikke kan være pænt irriterende for flytrafik, satellitter og GPS-navigationen i vores mobiltelefoner. Men da videnskaben bliver bedre og bedre til at advare om solstorme på forhånd, kan også disse effekter minimeres. Og i øvrigt når Solen først maksimum i sin 11-årige cyklus i 2013 og 2014 og ikke allerede i 2012.

Mere om Jordens påståede undergang

Den amerikanske rumfartsorganisation NASA har et helt temasite om, hvorfor Jorden ikke går under den 21. december, på www.nasa.gov/topics/earth/features/2012.html.

Desuden holder Steno Museet et lille særligt arrangement i deres planetarium den 21. december fra klokken 11, hvor Ole J. Knudsen fortæller om vintersolhverv, og alle deltagerne derefter venter sammen til selve tidspunktet, klokken 12.12.

KILDE: OLE J. KNUDSEN OG WWW.NASA.GOV

DEBAT

Ledere har også ret til viden

Socialkonstruktivisme

Af Jørgen Mark Pedersen
BA i idéhistorie og retorik

Proces- og forandringsledelse i organisationer er noget, samfundet har brug for. Men AU's profileringskursus i proces- og forandringsledelse for kandidatstuderende på Arts er reelt undervisning i socialkonstruktionisme (SK), og det har samfundet ikke brug for.

SK er postmodernisme i kommerciel udgave og spredt sig på markedet for lederkurser. Det kan man ikke forhindre. Men man skal ikke støtte det med det blå delfinstempel fra AU.

AU har indviet mig i verdener, jeg ikke anede fandtes. Verdener, der lever gennem kritisk dialog mellem konkurrerende intellektuelle positioner. Derfor virker et profilmester med seks ugers intensive studier i én teori meget mærkeligt. I bagklogskabens klare lys skulle jeg nok have valgt et andet kursus, men at mit sidste forløb på AU skulle blive mit første forløb uden teoretisk diversitet, dét så jeg ikke komme. Skal et universitet ikke formidle de teorier, der er i omløb? Jo, og netop derfor ikke med positiv særbehandling af en enkelt. SK kunne være tema for én undervisning, så ville der blive bedre plads til andre tilgange.

SK gør sig umage med at ligne videnskab, ikke med at være det. Begrebsafklaring, principielt falsificerbare hævdelser, kritisk undersøgelse af egne betingelser og præcision

i beskrivelser er retningen ikke glad for. Ord som paradigme og metafor er f.eks. så lækre, at man gerne dispenserer fra deres leksikale betydninger for at bruge dem noget mere, også hvor der egentlig er dækkende begreber til rådighed. Hvordan ville biologer modtage en tekst, hvor mariehøner og coloradobil-ler for nemheds skyld hedder det samme? Konstruktionisterne løfter løse indsigter ud af filosofi, retorik, lingvistik og psykologi og emballerer dem om under handelsnavnet SK. Men de behersker ikke de tilhørende begrebsapparater, og hvis noget bliver for svært, påstår de agnostisk immunitet.

Akademiske miljøer nærer sig ved konkurrence på teoriens forklaringskraft. Den melder SK sig ud af. Kritik er ikke uvelkommen, bare irrelevant, for retningen er 100 procent tolerant. Konstruktionisterne bekæmper nemlig "endelige formuleringer, også dem, de selv har fremsat". Alt sammen for en god sag, for socialkonstruktionismen tænker sig selv som en overgribende teoribygning med et tilbud om at hjælpe mennesker til at "indordne sig mere fulgyldigt og mindre skadeligt i forhold til hinanden". Det betyder uden kritik, uden problemer, uden dialektisk bøv. Og uden akademisk tyngde.

Betragt et symptom fra bogen *Virkelighed og relationer* af socialkonstruktionismens hovedteoretiker Kenneth Gergen: "Skønt mange ønsker at holde fast i, at den personlige erfaring eksisterer, er den mere selvbevidste

”Jeg kommer nok over tabet af de 10 ECTS-point. Meget værre er det, at sprækkerne mellem samfundets akademiske og kommercielle miljøer er så store, at de inviterer en uakademisk retning til at kile sig ind og tilbyde lederkurser med akademisk etos.

Foto: Forlaget Mindspace

videnskabsmand helt parat til at forlade dette "efterslæb fra den prævidenskabelige æra". Hvem er "mange"? Hvornår begyndte den videnskabelige æra, og var der noget før? Er spørgsmålet om erfaring i det hele taget videnskabeligt og ikke snarere filosofisk? Hvem er citeret for at nedvurdere subjektfilosofien? Kan man forhindre folk i at opleve ting, og eksisterer erfaring så ikke? Nej, erfaring kan ikke deles, så man kan lige så godt springe direkte til nærmeste og mest bekvemme konklusion, uanset hvor mange gåsefjer der er slidt op på den sag.

Skråsikkerhed gennemvæder teksten: Der er ingen mening i at opspore et begrebs oprindelse. Forskellene på dualisme og monisme er "øvelser i lingvistisk færdighed". Det er undertrykkende at udtale sig om ontologi. Derfor må man også hellere aflive den individuelle bevidstheds ontologiske status og med dén

hele rækken af dens attributter som følelse, fornuft, personlighed, hensigt, hukommelse osv. De hed engang menneskets sjæl. Og sandt nok, hvis man sanerer dén væk, går mange ting nemmere.

Jeg kommer nok over tabet af de 10 ECTS-point. Meget værre er det, at sprækkerne mellem samfundets akademiske og kommercielle miljøer er så store, at de inviterer en uakademisk retning som SK til at kile sig ind og tilbyde lederkurser med akademisk etos. Det må gøre det svært for en erhvervsleder at købe rigtigt ind. Hvordan sikrer hun sig, at hun ikke køber piratkopieret videnskab og for eksempel står med et kursus i noget dybt pessimistisk, slap, sekterisk pseudovidenskab med totalitært potentiale? Der står jo navnet på et universitet uden på pakken. ■

Viden har ret til ledere

Svar

Af Rose Alba Broberg og Louise Laustsen
Undervisere i proces- og forandringsledelse

Et overordnet mål for et fag som proces- og forandringsledelse (PFO), der udbydes som profilmag på Aarhus Universitet, er at give studerende mulighed for at se deres faglighed i et anvendelses- og erhvervsperspektiv. Profilmaget PFO er et kursus, hvor der ud over teoretiske oplæg og diskussion prioriteres tid til at afprøve metoder efterfulgt af de studerendes egen refleksion over de erfaringer, som de får med procesledelse i løbet af kurset.

Når vi udbyder universitetskurser, vil det altid indebære et valg af en eller flere teoretiske retninger. Det handler ikke om "positiv særbehandling", men om fokus.

I arbejde med proces- og forandringsledelse i organisationer vil der ligeledes være et valg af en eller flere teoretiske positioner, selvom disse valg kan ligge som implicite ontologiske eller epistemologiske antagelser. En klar målsætning for PFO-kurset er at skabe transparens omkring disse valg og lægge op til refleksivitet i forhold til, hvor-

dan et valg af teoretisk afsæt påvirker en organisatorisk praksis.

Som det fremgår af kursusbeskrivelsen, tager PFO afsæt i "socialkonstruktionistiske perspektiver på organisation og ledelse" og introducerer samtidig til en række andre perspektiver og metoder. At et kursus tager sit primære afsæt i ét perspektiv, udelukker ikke et vitalt og vigtigt samspil med andre positioner. Centralt for faget er en opfordring til, at den enkelte studerende overvejer og diskuterer, hvilke opmærksomheder netop dette perspektiv inviterer til, og hvordan de teoretiske positioner, der introduceres til på faget, kan informere praksis. Det indebærer en løbende dialog om, hvad valget af et perspektiv henholdsvis kan belyse eller overse, og om, hvad mulighederne og begrænsningerne er i de valgte metoder i forskellige organisatoriske kontekster.

Som undervisere er det for os vigtigt, at studerende tager et informeret valg, når de melder sig til et kursus, og at der er en klar rammesætning og afstemning af forventninger i forbindelse med kursusopstart. Vi har en udtalt forventning om, at studerende på

”Hvis noget kaldes "pseudovidenskab", er det vel samtidig oplagt at spørge, hvad "ægte" videnskab er?"

kandidatniveau kan perspektivere til andre teoretiske retninger, som de har beskæftiget sig med i løbet af studiet, og at de kan bringe egne erfaringer og synspunkter i spil i undervisningen. Det vil således være en ærlig sag, hvis man er uenig eller har valgt et andet teoretisk ståsted end det, der er afsæt for kurset.

På samme måde kan man formode, at ledere med udgangspunkt i både teoretisk og praktisk erfaring er i stand til at vurdere relevansen af kursustilbud, ligesom de kan træffe valg om, hvad der er brugbar viden for dem i den kontekst, de agerer i. Det fremstår samtidig uklart, hvorfor "ledere har også ret til viden" bliver et bærende argument i en kritik af et fag på en af universitetets kandidatuddannelser, hvor ledere ikke umiddelbart er målgruppen, men i stedet inviteres som gæsteoplægsholdere for at dele deres viden med studerende.

Akademisk tyngde er både relevant og ønskværdig. Et argument om, at en teoretisk

position som SK er "postmodernisme i kommerciel udgave", er imidlertid letkøbt. Det virker pudsigt at ekskludere en teoretisk position fra det akademiske selskab i et debatoplæg, der taler for dialektisk samspil mellem konkurrerende positioner. Oplægget synes samtidig at bygge på implicite antagelser om, hvad det akademiske er og skal være. Antagelser, som med fordel kan præciseres og udfordres i en nuanceret debat, fremfor skråsikkert at konkludere, hvad samfundet har og ikke har brug for.

Hvis noget kaldes "pseudovidenskab", er det vel samtidig oplagt at spørge, hvad "ægte" videnskab er? Det humanistiske felt er komplekst og mange-facetteret. Det skaber en mangfoldighed af perspektiver, som de studerende kan udforske, diskutere og tage stilling til og dermed tage lederskab over deres egen vej til viden. Netop det er en helt central del af en humanistisk kandidatuddannelse. ■

Stenaldermad er hot – men er det godt?

TENDENS Ny madtrend forkæler din indre hulemand med mad som i stenalderen. Men er det en diæt, der er værd at sætte tænderne i, og er den overhovedet sund for moderne mennesker?

Af Marie Groth Andersen

mga@adm.au.dk

Urter og ukrudt er på menuen på landets gourmetrestauranter. Gamle kornsorter som emmer, spelt og ølandshvede æltes ind i moderne brød som aldrig før, og mormors mad er blevet cool. Mange af de nyeste køkken- og madtrends er tilbageskuende og hylder det naturlige, det autentiske og det oprindelige. Seneste skud på den stamme tager os 13.000 år tilbage i tiden, tilbage til stenalderen, og kaldes både stenaldermad, hulemandskost, paleo og primal gastronomi.

Trenden startede i USA, hvor Dr. Loren Cordain er blandt banerførerne for stenaldermaden. Herhjemme er gourmetkokken Thomas Rode Andersen og forfatteren Tor Nørretranders blandt fortalere for stenaldermad. Grundtanken bag diæten er, at vi skal spise som vores forfædre i stenalderen, før agerbruget blev indført. Tilhængerne mener, at vores krop er genetisk programmeret til stenalderkosten. De store mængder stivelse fra korn og kartofler i nutidens kost er derfor med til at gøre os syge, mener de. Den moderne stenaldermad består af alt det magre kød, fisk og skaldyr, som man kan spise. Dertil masser af frugt, bær, svampe, nødder og stivelsesfri grøntsager. Kornprodukter, sukker og bønner er bandlyst, og der hersker uenighed om, hvorvidt man må indtage mælkeprodukter.

Gamle ben og ny teknologi
Men hvordan kan vi vide præcis, hvad vores forfædre spiste for 13.000 år siden, når både vores forfædre og deres mad for længst er formuldet?

Vores viden på området er da også begrænset. Der er ikke mange fund tilbage fra den tid. Men gamle knoglefund kombineret med ny teknologi har ledt forskerne på sporet af stenalderfolkets gastronomiske udfoldelser,

men i hvor stort et omfang kan arkæologerne ikke vide.
– De ser ud til at have været sunde mennesker. Skeletterne viser sjældent tegn på sygdomme, og det er først senere, når vi begynder at spise kulhydrater, at vi ser tegn på karies i tænderne på skeletterne. Til gengæld har stenalderfolket typisk haft en gennemsnitsalder på omkring 35 år. Man skulle være heldig for at blive 50 år, børnedødeligheden var stor,

– Sukkersyge, hjerte-kar-sygdomme og mange kræftformer rammer primært ældre mennesker. Men de blev jo ikke gamle i stenalderen, de levede simpelthen ikke længe nok til at blive ramt af disse livstilssygdomme, forklarer han.

Vi har udviklet os

At vores evne til at optage næring fra nye typer fødevarer ikke har

som hvidt brød, sukker, kartofler og hvide ris bør undgås. Hvidt brød kan sidestilles med kage. Men jeg er ikke enig i, at man ikke bør spise kulhydrater i form af grove fuldkornsprodukter. De indeholder kostfibre, som er svære for os at få gennem andre typer madvarer, forklarer han.

Om bølgen af mad- og diæt-trends, såsom stenaldermad og raw food, der i disse år skyller ind over os, lyder professorens pragmatiske kommentar:

– Sundhedsstyrelsens otte kostråd er meget fornuftige, men de er måske ikke så sexede, og man kan jo heller ikke skrive og markedsføre en ny bog om dem hvert år. ■

Sæt tænderne i stenalderen

Prøv en treretters stenaldermenu

forret
FRISKE ØSTERS
*
hovedret
STEGT RÅDYRKØLLE
MED HASSELNØDDER OG SVAMPE
*
dessert
VILDE ÆBLER OG BÆR
MED HONNING

forklarer Helle Juel Jensen, der er lektor i arkæologi med speciale i stenalderen.

– De seneste årtier er der sket meget inden for analyser af isotoper af kulstof og kvælstof. Ved at undersøge indholdet af kulstof og kvælstof i knogler fra mennesker og dyr kan vi få et indblik i, hvad de forskellige individer har spist. Derved kan vi se, at man på vores breddegrader i det sidste årtusind inden agerbrugets ankomst for 6.000 år siden spiste rigtig meget marin føde såsom sæler, fisk og skaldyr, fortæller Helle Juel Jensen.

Et sundt, men kort liv

På køkkenmøddinger fra stenalderen kan man se, at det blandt andet var østers, fisk, fugle og større dyr som hjorte og urokser, som mættede vores forfædre. De har også spist hasselnødder og agern. Som supplement til det kan de have samlet vandgræs, vilde bær, æbler, rødder og svampe,

og kvinderne døde ofte i barsels-seng, fortæller Helle Juel Jensen og fortsætter:

– De har også bevæget sig meget mere, end vi gør i dag.

Forskel i livsstil

Netop forskellen mellem stenaldermenneskets aktive livsstil og det moderne menneskes overvejende stillesiddende adfærd er hovedårsagen til, at professor i folkesundhed Kim Overvad er skeptisk over for den nye stenalder-trend.

– Stenalderkosten baserer sig på personer, som havde en anden livsførelse end os. De brugte en stor del af deres vågne tid på at jage føde. Vi er kun fysisk aktive i en begrænset del af vores vågne tid, siger han.

Han mener heller ikke, at man kan sætte lighedstegn mellem deres kost og det faktum, at vores forfædre tilsyneladende ikke led af de livstilssygdomme, som vi moderne mennesker døjer med.

udviklet sig siden stenalderen, er han også uenig i.

– Vi har udviklet os, så vi fint kan fordøje og omsætte eksempelvis grove kornprodukter, og hvis vi fortsætter med at indtage mælk efter spædbørnsstadiet, kan vi også tåle mælk selv som voksne, forklarer han.

– Stenalder-trenden virker som en romantiseret og også urealistisk forestilling. Samtidig er det store indtag af kød problematisk af flere grunde. Protein fra kød er noget af det, der mangler på verdensplan. Sundhedsmæssigt er kød heller ikke uproblematisk, ved tilberedning af kød kan der for eksempel opstå stegemetagener, der kan være kræftfremkaldende. Så jeg vil anbefale et mere moderat indtag af kød.

Der er dog også sunde elementer i stenalderkosten, fastslår han:

– Der er bred enighed om, at vi kun har begrænset brug for stivelse, og at raffinerede kulhydrater

Foto: Jesper Rais

Marie Munk Povlsen på arbejde i Den Gamle By, her i rollen som præstejomfru Christiane.

Old school studiejob

HISTORIEFORMIDLING Marie og Chris arbejder gerne i bidende kulde iført tungt krinolineskørt og kradsende uld. For gennem studiejobbet i Den Gamle By lærer de at formidle viden – og så er det sjovt.

Af Marie Groth Andersen
mga@adm.au.dk

Året er 1864, og i den gamle stiftelse for enker og gammeljomfruer, Eilschous Boliger, er præstejomfru Christiane på 23 år ved at tænde op i brændeovnen. I det, der er datidens svar på et socialt boligbyggeri, bor hun sammen med sin mor, præstenken. Da varmen begynder at brede sig i den mørke stue, sætter hun sig hen til dagslyset for at folde små, røde roser af crepet silkepapir.

– Det er juleroser til juletræet. Jeg har fået overtalt mor til, at vi skal have et træ, selvom hun mente, at det var noget hedensk noget.

– Skal Fruen også have et juletræ? Hun kigger spørgende på en af de mange nysgerrige gæster, der kigger indenfor i stuen. Men da en ældre mand iført vinterhue træder indenfor, bliver tonen skarpere.

– Herren skal lige tage hatten af indenfor! formaner hun den ældre

herre, der ikke tør andet end at parere ordre.

Fra 2012 til 1864

Bag det blågrønne krinolineskørt og den bly udstråling gemmer teologistuderende Marie Munk Povlsen sig. Et par gange om ugen efterlader hun iPhone og andre moderne bekvemmeligheder i Den Gamle Bys medarbejdergarderobe og rejser omkring 150 år tilbage i tiden.

– Vores roller står i vagtplanen, og jeg veksler mellem tre karakterer: kokkepige i Købmandsgården, mobilaktør og så præstejomfru Christiane. Især i rollen som Christiane kan jeg trække på min viden om kirkehistorie fra teologistudiet, fortæller Marie Munk Povlsen, der har arbejdet som historieformidler i Den Gamle By i halvandet år.

Til hver rolle hører en lille baggrundsfortælling, som Marie Munk Povlsen kan støtte sig til, men ellers improviserer hun på et sprog, som emmer af gamle dage.

– Det handler om at formidle historien, så den bliver vedkommende for de mennesker, der besøger Den Gamle By, og det er jo også relevant at kunne formidle på en vedkommende måde som præst, så på den måde er arbejdet studie-relevant for mig. Men ellers kan jeg også meget godt lide, at det er noget helt andet end studiet. Man kan godt få nok af teologisknak, og så er det rart at komme herved. Her er så mange kolleger, og folk er stort set altid i godt humør, fortæller hun, inden hun igen må træde i karakter som præstejomfruen Christiane.

Yndlingskarl

Udenfor i vinterkulden trasker Lars Gårdskar med raske skridt hen over de toppede brosten, der denne morgen er pudret med et tyndt lag sne.

– De er tugtet godt, de børn, så stille de er, lyder det fra ham, da han passerer en flok særdeles velopdragne børnehavebørn på tur i Den Gamle By.

Kursen er sat mod Købmandsgården, hvor Lars Gårdskar bor i karlekammeret og forsyner køkkenpigerne med friskkløvet brænde og vand fra pumpen i gården. Han sørger også for enkerne i Eilschous

Boliger og fortæller historier til børn og barnlige sjæle i Købmandsgården om eftermiddagen.

Medicinstuderende Chris Amdisen på 25 har her til morgen krænget den sorte læderjakke af og er trukket i de uldne klæder og den grønne, uldne lue, der hører til rollen som Lars Gårdskar.

– Han er nok min yndlingskarakter. Noget af det bedste er at sidde i skumringstimen og fortælle historier til dem, som vil høre. Jeg har også stor frihed i rollen og kan bevæge mig rundt i byen, fortæller Chris Amdisen, der har arbejdet i Den Gamle By i fire og et halvt år og efterhånden kan spille alle de mandlige karakterer.

– Jeg startede herved, lige inden jeg begyndte på medicinstudiet, og nu er jeg i gang med min femte jul. Det er fedt, fordi det aldrig er det samme. Rollerne skifter, og gæsterne er forskellige. Og så er vi en stor flok unge, som arbejder herved, så det er også et meget socialt sted at arbejde, fortæller han.

Lærer at formidle

Mens mange af hans medstuderende supplerer SU'en ved at våge ved de syge på hospitalerne, foretrækker Chris Amdisen studiejobbet som historieformidler.

– Her lærer jeg at formidle både via rollerne, og når jeg har rundvisninger eller skoleforløb, og den

” Vores roller står i vagtplanen, og jeg veksler mellem tre karakterer: kokkepige i Købmandsgården, mobilaktør og så præstejomfru Christiane.

Marie Munk Povlsen, stud. theol.

Mad som protest

FRIT EN FORSKER

Udnyt den store hjørnemasse på Aarhus Universitet. Har du en idé til Frit en forsker, så send en mail til redaktionen på univers@au.dk

Af Marie Groth Andersen

mga@adm.au.dk

SPØRGSMALE:

Selvom Sundhedsstyrelsens otte kostråd ikke har ændret sig siden 2008, lader vi os alligevel forføre af nye diæter og kosttrends som Raw Food, stenaldermad og Kernesund Familie. Hvorfor?

SVAR:

Susanne Højlund, lektor i antropologi, initiativtager til projektet Kulinarisk Grænseland og medlem af forskningsnetværket Anthropology of Food and Eating:

– Vi er optaget af mad, bl.a. fordi det er en måde at signalere identitet på. Men det er ikke af samme årsager, at man tiltrækkes af nye kosttrends. Nogle kæmper for miljø og klima gennem maden, mens andre undgår kulhydrater for at være sunde. Det er to vidt forskellige ting, men samlet set kan man sige, at begge madtendenser er udtryk for det, som man kalder counter-cuisine, altså en protest mod industrialiseringen af vores fødevarer og en måde at konstitu-

ere sig som moralske væsener på. De nye kosttrends, som formidles i kogebøger og på nettet, leverer typisk en pakked løsning, som Sundhedsstyrelsens otte kostråd ikke formår at formidle. De otte kostråd er kontante og logiske, men de taler ikke til vores æstetik. Mad er også nydelse, og mad skal smage godt. Det tager de otte kostråd eller kostpyramiden ikke højde for. Det gør til gengæld en kogebog som f.eks. *Stenalderkost* af Thomas Rode Andersen, hvor han som kok repræsenterer noget æstetisk og er garant for den gode smag.

At spise handler i stigende grad om politiske emner som klima, miljø og dyrevelfærd og kan blive en nærmest videnskabelig affære med fokus på vitaminer, enzymer og antioxidanternes indvirkning på vores organisme. Hvorfor er det ikke længere nok at blive mæt?

– Det er vigtigt at holde fast i, at for halvdelen af verdens befolkning er det stadig et problem at blive mæt. For os i den vestlige verden er det et overskudsphænomén, at vi kan bekymre os om andre aspekter ved mad end om at blive mætte. Når det er sagt, så er det blevet mere kompliceret at være et spisende menneske i det

Illustration: Louise Thraume-Jensen

såkaldte postmoderne samfund. Gennem medierne får vi viden om og oplever flere trusler end tidligere, f.eks. bakterier i maden, der kan føre til sygdomme og i værste fald slå os ihjel. Og vi kan blive fede eller få diabetes af at spise det forkerte. Det gør, at vi reflekterer mere – eller i hvert fald anderledes – over vores mad end tidligere. Det vestlige samfund er i det hele taget orienteret mod videnskaben, specialviden

og ekspertudsagn, og det afspejler sig også i vores forhold til mad. Vi søger viden og dokumentation og har via internettet adgang til det mere end nogensinde.

Hvordan påvirker de mange skiftende kosttrends måltidet som socialt samlingspunkt?

– I forbindelse med det etnografiske eksperiment *Kulinarisk Grænseland* under Food Festival har vi bl.a. spurgt folk, hvad der

var det vigtigste ved det sidste måltid, de havde spist. Her svarede flest, at det smagte godt. Dernæst kom det at spise sammen med andre mennesker og derefter, at maden var hjemmelavet. Den seneste undersøgelse af danskernes kostvaner fra 2008 viser også, at danskerne i høj grad stadig holder fast ved måltidet som socialt samlingspunkt. ■

erfaring kan jeg bruge, når jeg skal formidle medicinsk viden til patienterne og gøre det vedkommende og personligt for dem. Inden for medicin taler vi om de syv lægeroller, og her er formidleren og kommunikatoren en af dem, fortæller Chris Amdisen, der lige nu er i praktik på en medicinsk afdeling.

Både Chris Amdisen og Marie Munk Povlsen finder studiejobbet ret ideelt.

– Det er meget fleksibelt og kan let tilpasses eksaminer og opgaver. Op til jul og i sommerferien kan man nemt få fuldtidsarbejde, og så er det jo bare rigtig sjovt, forklarer Chris Amdisen. Ydermere er de enige om, at det er meget sjovere end at sidde ved kassen i et supermarked eller at sælge magasinabonnementer.

Kulden, som bider denne vinterdag, kan heller ikke få dem til at ønske sig et mere traditionelt studiejob. For selvom de ikke må iføre sig nymodens vinterklæder af goretex eller fleece, så kan man godt gemme et sæt skiundertøj under dragten, smiler Chris Amdisen. ■

Et par gange om ugen forvandler Marie Munk Povlsen og Chris Amdisen sig fra at være henholdsvis teologi- og medicinstuderende anno 2012 til præstejomfru Christiane og Lars Gårdsкарl – eller andre karakterer fra fordums tid i Den Gamle By.

Fotos: Lise Balsby

Det kan være hårdt arbejde at være historieformidler i Den Gamle By. I rollen som Lars Gårdsкарl skal Chris Amdisen sørge for, at køkkenpigerne altid er forsynet med brænde.

Verdens smukkeste uni-studerende går på AU

Den 20-årige ingeniørstuderende Mia Hasanagic vandt i december den 25. udgave af konkurrencen World Miss University, som fandt sted i Sydkorea. Dermed kan hun smykke sig med titlen som den smukkeste universitetsstuderende i verden. En titel, som hun vandt foran piger fra 44 andre lande i verden. Til daglig læser Mia Hasanagic Global Management and Manufacturing på AU Herning.

Ansøg om plads på AU Summer University

Så er det nu, du skal søge om plads på et af de 74 kurser, som udbydes på AU Summer University i 2013. Ansøgningen er åben nu og frem til 15. marts. AU Summer University er for danske og internationale fuldtidsstuderende, udvekslingsstuderende og *free movers*. Kurserne foregår på engelsk, og der er kursusforløb i både juli og august. AU Summer University kan skabe luft og fleksibilitet i dit studieprogram og giver dig mulighed for at fordybe dig i et emne, du brænder for.

Uddannelse stresser unge

KONFERENCE Angst. Hovedpine. Søvnløshed. Stadig flere børn og unge oplever symptomer på stress og føler sig presset af skole og uddannelse. Et stigende antal børn og unge tyr til hovedpinepiller og anden medicin, men er stress et individuelt problem?

Af Camilla Mehlsen
cme@dpu.dk

Forestil dig et kort øjeblik, at du sidder i sofaen. Gennem stuen går din datter, som går i 3. g. Pludselig kigger du på hende. Hvor er hun blevet tynd. "Spiser du ikke? Du skal til at gå til læge," siger du. Hun går til lægen. Det viser sig, at din datter er holdt op med at spise, fordi hun ikke kan mærke sult. Hun fortæller, at hun går hjem fra skole og sætter sig for at læse lektier. Men hun kan ikke overkomme

det. Hun har ikke lyst til at være sammen med nogen. Tårerne triller ned.

– Det kunne være et af vores børn. Der er mange ganske almindelige unge, der oplever stress. Og det er det, der får os til at samles i dag, siger Noemi Katznelson, da hun byder velkommen til konferencen "De stressede unge – Unges problem, voksnes ansvar?" på Institut for Uddannelse og Pædagogik (DPU).

Noemi Katznelson er forskningsleder ved Center for Ungdomsforskning, hvor hun og

kollegerne i stigende grad møder unge ramt af stress.

– Vi på Center for Ungdomsforskning hører en bekymrende andel af de unge fortælle, at der er et gab mellem de krav, de oplever, og så det, de magter at leve op til. Det er såkaldt almindelige unge – særligt piger – der presser sig selv ind i et grænseløst forventningspres, hvor de oplever at skulle det hele. Men også unge ledige er i særlig grad ramt af stress og angst for ikke at kunne klare sig, siger Noemi Katznelson.

Ekspllosion i medicinindtag

Det er ikke kun antallet af stressede unge, der stiger. Også skolebørn rammes i stigende grad af stress. Professor og læge Pernille Due fra Syddansk Universitet forsker i børns og unges sundhed og er medlem af Vidensråd for Forebyggelse. Hun står bl.a. i spidsen for den tilbagevendende Skolebørnsundersøgelse, der hvert fjerde år måler sundhedsadfærd blandt 11-, 13- og 15-årige danske skoleelever.

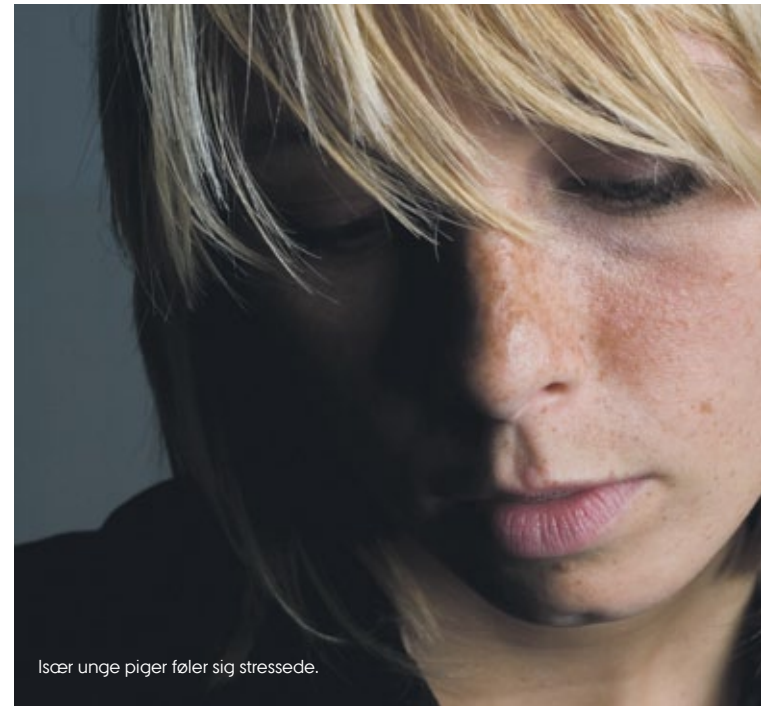
– Hvis vi ser på børn og stress, så går udviklingen den forkerte vej, især for de 13-årige. Det kommer for eksempel til udtryk i, at flere børn og unge end tidligere har svært ved at falde i søvn. Det lyder uskyldigt, men er det ikke, siger Pernille Due og forklarer, at børn og unge, som ikke får deres søvn, har sværere ved at koncentrere sig og får hæmmet deres indlæring i skolen. De får påvirket deres vægtregulering, så de risikerer overvægt, og manglende søvn påvirker deres følelse af overskud og evne til at klare dagens udfordringer.

Et andet symptom på stress er hovedpine. Her kan Pernille Due dog snarere se en stigning i forbruget af hovedpinepiller end i selve oplevelsen af hovedpine blandt børn og unge.

– Indtaget af medicin er nærmest eksploderet. Det er det, til trods for at vi kan se, at hovedpine ikke er steget meget. Så det er vores forhold til piller, der har ændret sig, siger Pernille Due.

Pres fra skole giver stress

Konferencen "De stressede unge" tegnede et tydeligt billede af, at stadig flere børn og unge føler sig

Især unge piger føler sig stressede.

presset af skole og studium. Det kommer for eksempel til udtryk i Skolebørnsundersøgelsen.

– Der er rigtig mange af de danske skolebørn, der føler sig presset af skolearbejde. Det ser ud til, at skolen stiller nogle andre krav. I hvert fald føler skoleeleverne sig mere pressede i dag, særligt de ældre skoleelever. Faktisk er tallet fordoblet blandt de 15-årige piger, siger Pernille Due.

Ifølge den seneste skolebørnsundersøgelse føler 42,6 procent af pigerne i 9. klasse sig presset af skolearbejde. Blandt drengene i 9. klasse gælder det hver tredje – 34,4 procent.

– Måske hænger det meget godt sammen med det øgede pres på, at skoleelever ikke har klaret sig godt i internationale undersøgelser som PISA, og at der derfor er kommet et øget pres på skolen, siger Pernille Due.

Hun understreger dog, at forekomsten af mistrivsel er meget forskellig fra skole til skole.

– Der er en meget stor forskel på skoler. Vi ved ikke præcis hvorfor, men forhåbentlig vil vi komme tættere ind på det i kommende forskningsprojekter, siger Pernille Due.

Hvis du var statsminister ...

Spørgsmålet er, hvad der skal til for at hjælpe stressede børn og

unge – og forebygge stress? På konferencen satte DR 2's studie vært Nynne Bjerre Christensen gang i en paneldebat med spørgsmålet: "Hvad er det vigtigste, hvis man vil løse problemet med unge og stress? Hvis du var statsminister, hvad ville du så gøre?"

Konferencen præsenterede ikke en simpel opskrift, der kan løse problemet, men flere eksperter kaldte på kollektive frem for individuelle løsninger. Som uddannelsesleder ved Roskilde Gymnasium, Lisbeth Jakobsen, udtalte:

– Vi kan konstatere, at vi har et stort problem med stress. Men der mangler kollektive tiltag til, hvordan vi kan løse problemet, også i selve undervisningen.

Spørger man Noemi Katznelson, bør vi ændre fokus fra individ til samfund.

– Når vi ser, at ganske almindelige unge, som ikke i udgangspunktet befinder sig i en udsat situation, bliver ramt af stress, så er der grund til bekymring og grund til at kigge væk fra de individuelle årsager. Så er stress også noget, der skabes strukturelt. Vi må derfor også ty til sociologien og ikke alene psykologien, når vi skal finde svar på det nuværende stressproblem, siger Noemi Katznelson. ■

!

UNGE OM STRESS

Om uddannelsesvalg

– Jeg var meget under pres, synes jeg. Jeg fik meget hovedpine. Begyndte at blive lidt syg af det, faktisk. Jeg følte mig sådan lidt uduelig, kan man sige ... Og hvis der var nogen, der sagde noget forkert til mig, så røg jeg helt op i en spids.

Pige, produktionsskole

Om uddannelsespres

– Jeg fik stress på et tidspunkt, som jeg får medicin imod. Jeg kunne ikke sove om natten og fik ikke min søvn. Det har hjulpet mig, jeg sover bedre om natten, så nu kan jeg bedre nå mine ting. Men det der med, at når jeg skulle sove, så tænkte jeg konstant på lektier. Den kørte inde i hovedet hele tiden.

Pige, studentereksamen (stx)

– Jeg synes, at det er pissehårdt, altså der er mange lektier og sådan noget. Og så skal man være frygtelig god til at disponere sin tid, for at korthuset ikke lige pludselig vælter, og man er tre afleveringer bagud.

Dreng, højere teknisk eksamen (htx)

Kilde: Center for Ungdomsforskning

Career counselling

If you need: CV and Cover Letter counseling, preparation for a job interview, answers to your career relevant questions or guidance on the Danish job market, InterResource can help you. InterResource is a project with the goal of increasing the awareness to Danish companies that international students can be a value-added resource to a company's dynamics. The aim is to help create a professional network in Denmark for international students, and to guide them in finding study-relevant positions during their education, and after in the form of a full-time job, especially focusing on the mid-Jutland region. Read more: www.au.dk/en/interresource

Apply for a place at the AU Summer University

It's time to apply for a place on one of the 74 courses offered at the AU Summer University in 2013. Applications can be submitted from now until 15 March. The AU Summer University is for Danish and international full-time students, exchange students and free-movers. The courses are all in English, and are held in both July and August. The AU Summer University gives you the chance for in-depth study in the topic of your dreams. Read more at au.dk/summeruniversity.

Photo: Søren Kjeldgaard

What I wish I knew before coming to Denmark

FOREIGNERS In January 2013 341 new international students will be arriving at Aarhus University. But the city, their degree programmes and the Danes will all be new to them. So to help them feel more at home here, *UNivers* has asked a couple of international students to give the newcomers a few tips: what to do in the city, life at the university, and what the Danes are really like behind their occasionally reserved exterior.

Af Ruben Engrob Nielsen

renn@adm.au.dk

HENRY EDDINS, KANSAS CITY, COGNITIVE SEMIOTICS

Has been in Aarhus since August and thinks it's a bit hard to find your way around European cities.

What do you wish you had known ... before starting at Aarhus University?

"It's an interesting environment here at the university. The education system in the States is a bit different. In essence, only the exams count toward the final grade. As a result of that the importance students give to their projects throughout the semester can vary. I'm very used to having homework assignments every night, quizzes every week, tests every month and so on. It was a strange change to get used to and now I have to be a lot more accountable to myself rather than to the courses. As long as you do use your free time for some studying you will be alright. I've come to enjoy it. It creates a different breed of student, meaning they succeed because they are putting an effort into studying, and not because someone is watching over them. A little push is always good, but I'm definitely seeing the merits of the Danish system."

... about the cultural life of Aarhus?

"I wish I'd had some sort of guide to cheap culture here. You can't really go out and go to a restaurant like you would in the States. Here it's exponentially more expensive than eating at home. I know there are some neat spots here and there, but even just getting used to the layout of the city was a total pain. It would be nice to have some way of finding the cheap spots to go and do something other than study, sleep and drink."

... about the Danes?

"Danes are very reserved in public, but very open in private. I've not had a bad interaction with a Dane when I've been talking with them one on one. Even if we are arguing it's still a very pleasant interaction and I love that about the Danes.

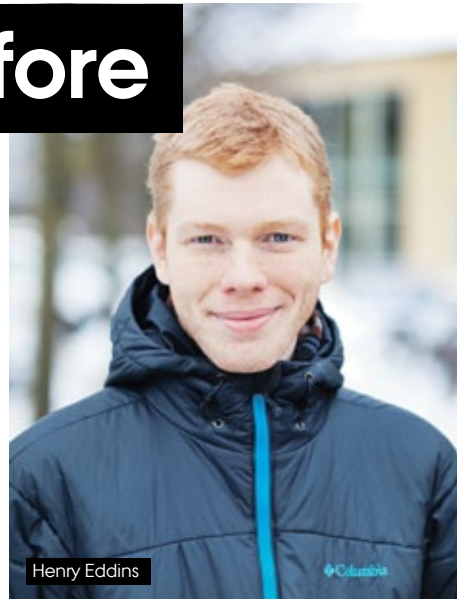
But there's almost no eye contact in public from what I'm used to, there's no small talk or pleasantries when you're on the bus or waiting in line. Everyone is in their own private mode.

I would recommend that any international student get to know some Danish people. If you don't try a little you end up just hanging out in your international club and you miss the chance of exploring the city with some people who actually know it. To get a taste of the culture here and the holidays – whatever that holiday was recently where someone hid in a flock of geese and on that day you eat a duck for some reason – you need to learn that from Danes.

To get to know the Danes you have to find the crack in their armour and open it up. Find the path of least resistance; find the Danish people in your life that you interact with on a regular basis and pick their brains, though it can be really difficult."

... about campus?

"There are some nice places around campus. Dale's Café and the student bar are really nice. Also I would advise international students to go and explore different canteens to eat at. Even just for the remote possibility that you'll meet somebody new. Exploring the campus as well as the city are two things I can't recommend highly enough." ■

Henry Eddins

Vera Stelkins

Photo: Anders Tjørup

Photo: Jesper Røis

VERA STELKINS, MUNICH, CONSUMER AFFAIRS

Has been in Aarhus since August and hasn't had a bad experience with any Danes.

What do you wish you had known ... before starting at Aarhus University?

"I was actually really satisfied with the information I got from the university. I've done an exchange before in Canada and the information was horrible. This time everything from housing to classes and exams was organised."

... about the Danes?

"We have a joke among exchange students that you must make Danes drunk to make them talk. It's quite funny to see that after just a few beers the Danes, who don't talk to you under normal circumstances, really start talking. Their behaviour changes totally. I kind of like that the Danes are not that into small talk, though. People are a bit more serious here, but also more honest."

... about studying in Denmark?

"At Aarhus University it seems more acceptable to have your own thoughts about the theories you study and you don't just learn by heart. You can really contradict the professors if you think you have something to contribute. I think it would be nice for new students to know that there can be big differences in teaching and examination styles from what you're used to.

We always apply the theory to cases here, whereas in Germany it's pure theory and I really like the style here.

If you want more out of your stay than just the social life you need to show up in class, be active and go into discussions with the professors."

... about places in Aarhus?

"There are some nice places around Mejlgade and Graven. I also really like Løve's Bog og VinCafé and the rainbow on top of AROs. It's cool. I can also recommend walking on the beach and round the harbour." ■

DOS

- Go to the Friday bars – you will get to know many Danes.
- Learn to play their games – Danes love to play Bezzerwizzer, table tennis, football and all their drinking games.
- Get out and participate as much as you can in the culture.
- Get used to the kroner.
- Get a bike. Otherwise you're at the mercy of the late night bus.
- Challenge Danes to speak to you.

DON'TS

- Don't small talk – it won't work.
- Don't miss the introduction week or the parties at your hall of residence.
- Don't expect to get to know Danes without making an effort.
- Don't complain about the rain.

AARHUS UNIVERSITET

"Jeg tror, vi roligt kan sige, at Jorden ikke går under lige nu..."

Læs om undergangsteorier på side 9

UNIVERS

STUDENTER SIDERNE

NYHEDER ■ INTERNATIONAL ■ STUDIEJOB ■ TEMA: NYTÅRSFØRTSÆTTER OG JORDENS UNDERGANG ■ OG MEGET, MEGET MERE ...

Foto: Lise Babsby

PÅ ARBEJDE I FORTIDEN

Når medicinstuderende Chris Amdisen krænger kitlen af og lukker lærebøgerne, ifører han sig gamle, uldne klæder og old school dialekt for at supplere SU'en. Læs om et noget anderledes studiejob > **SIDE 12-13**

WHAT I WISH I KNEW...
...BEFORE COMING TO DENMARK.
TWO INTERNATIONAL STUDENTS
SHARE THEIR EXPERIENCES OF
STUDYING IN DENMARK.
READ MORE > PAGE 15

I 2013 VIL JEG...
FEM STUDERENDE HAR FÅET MULIGHED
FOR AT FÅ FOREVIGET DERES
NYTÅRSFØRTSÆTTER I AVISEN.
LÆS MERE > SIDE 8

IKKE NOK AT VÆRE MÆT
HVORFOR LADER VI OS FORFØRE AF
DIVERSE KOSTTRENDS? UNIVERS HAR
FRITTET EN FORSKER.
LÆS MERE > SIDE 13

UDDANNELSE STRESSER UNGE
STADIG FLERE BØRN OG UNGE OPLEVER
SYMPTOMER PÅ STRESS OG FØLER SIG
PRESSET AF SKOLE OG UDDANNELSE.
LÆS MERE > SIDE 14

LÆS
OGSÅ
I DETTE
NUMMER